

drie **WITTE**
wachters

de Klerck

M. Kapitein

DRIE WITTE WACHTERS

DOOR

M. KAPITEIN

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

DRIE WITTE WACTERS

Met illustraties van Maarten Dubbelman

1. HANS

Hans loopt door het donkere bos. De wind rumoert door de bomen en rent wild door de struiken. Het bos is vol geluiden. De dorre bladeren ritselen en de kale takken zwiepen. Zo af en toe weerklinkt er een klaaglijk geluid. Dat is het kreunen van twee dikke bomen die met hun stammen langs elkaar schuiven.

Hans stapt lustig voort. Hij heeft zijn kraag opgezet. Onder zijn ene arm draagt hij zijn tas. Hij kent de weg op zijn duimpje. De geluiden van het bos zijn hem vertrouwd. Als de maan even kans krijgt tussen de donkere wolken door te gluren, belicht zij, aan het einde van de boslaan, drie lange, witte gedaanten. En al jaagt de wind nog zo nijdig en al rukt hij nog zo hard, die drie gedaanten trekken zich daar niets van aan. Ze ritselen niet, ze zwiepen niet en ze kreunen niet.

Ze blijven staan waar ze staan. Het lijkt wel of ze met zijn gebulder spotten.

Hans loopt in hun richting. De wind rukt aan zijn pet en zet zijn jas bol. Hij lacht er vrolijk om. Hij leunt even tegen de middelste van de drie gedaanten. Dan geeft hij er een vertrouwelijk tikje tegenaan. Hu, wat voelt dat koud. Nu vervolgt hij zijn weg.

De drie witte gedaanten zijn door het volle maanlicht goed zichtbaar geworden. Deze geheimzinnige gestalten zijn drie hoge, witte palen van steen. Zij bewaken de ingang van de

boslaan. Zij zorgen ervoor dat karren en auto's de boslaan niet kunnen oprijden. Ze versperren de weg.

Als Hans 's wintersavonds uit school komt, is hij altijd erg blij wanneer hij ze ziet. Dan is hij gauw thuis. En vooral de avonden waarop hij Franse les heeft gehad en later thuiskomt, ziet hij ze graag. Hij slaat bij de palen rechtsaf. Nu loopt hij op de Zwarte Weg. Bijna aan het einde van deze weg woont hij.

's Avonds is het hier meestal erg donker en stil. Hans ziet het lichtje van zijn huis al door de bomen twinkelen. Het wenkt hem. Hij rent! De wind helpt hem nu een handje. Die duwt hem stevig in de rug. Vooruit, naar huis jij! Ik kan het wel zonder jou af in het bos!

„Foei, foei, wat een hondeweer,” zegt moeder en ze geeft Hans een fikse pakkerd en helpt hem uit zijn jas.

„Juist héérlijk weer,” zegt Hans en zijn ogen schitteren als kooltjes vuur in zijn vrolijk rond gezicht. „De wind is mijn vrind!”

Moeder lacht om haar levenslustige jongen. Ze knijpt hem in zijn rode wangen. Ze is blij dat hij weer thuis is. Hans niet minder.

Iedere morgen gaat hij al vroeg de deur uit om deze eerst laat in de middag weer binnen te komen. Het grootste deel van de schoolweg heeft hij altijd gezelschap van vriendjes die onderweg wonen, maar het laatste eind naar huis, de weg door het bos, moet hij alleen.

Toen hij pas op school ging, bracht moeder hem altijd een eind op weg en 's avonds haalde ze hem weer op. Dat is nu al lang niet meer nodig. Hij gaat alleen. Hans kan er tegen. Hij groeide op in de bossen. Hij is sterk. Hij kan een stootje ver-

dragen. Hij kan er heel wat beter tegen dan zijn veel zwakkere moeder.

„Lekker,” zegt Hans en drinkt met langzame teugjes de beker warme chocolademelk leeg die moeder hem gaf. „Mijn moeder is er een uit duizend,” denkt hij. Dan gaat hij op zoek naar zijn tekening. Al gauw is hij verdiept in zijn werk. Tekenen is de lust van zijn leven en deze moeilijke, deze heel moeilijke tekening moet extra mooi worden. — Een leeuw met drie welpen.

Hans doet er zijn uiterste best op. Zijn ogen gaan van het voorbeeld naar de tekening, heen en weer. Op het grote vel voor hem verschijnt in dunne lijntjes de moederleeuw met haar kinderen. Vooreerst kan hij nog niet beginnen de dunne lijnen dik te maken. De schets is nog lang niet klaar. Hij neemt er rustig de tijd voor, want dit moet de aller-allermooiste tekening worden die hij ooit maakte. Zij zal een geschenk worden voor zijn grootste vriend. Voor Cas! Hij wipt vanavond niet naar de keuken om te zien wat ze eten. Hij vergeet het eenvoudig. Moeder heeft al een paar keer naar hem uitgekeken.

„Foei, foei, wat een storm!” zegt vader als hij binnenkomt. „Een mens zou van zijn fiets waaien.”

Vader krijgt, evenals Hans, een klinkende kus en moeder helpt ook hem uit de jas.

„Ziezo, de mannen zijn weer veilig thuis,” zegt ze en aan haar gezicht is wel te zien hoe blij ze daarom is. Geen wonder, want de hele dag alleen zijn, valt niet mee. De avonden zijn voor allen het prettigste deel van de dag en voor moeder niet het minst.

„Zo, Hans, berg je tekening maar op. Het eten is klaar.”

De laatste woorden zijn voor vader en hem altijd het sein om de tafel te dekken. Hans bergt gauw zijn tekening en zijn spullen op en legt het witte kleed op tafel. Vader zit bij de kachel en tot grote verbazing van Hans helpt hij niet de borden neerzetten en de vorken en messen neerleggen. Hans kijkt enigszins verwijtend naar vaders rug. Die blijft onbeweeglijk. „Vader, we komen niet op tijd klaar als u niet helpt.”

Hij geeft geen antwoord.

Hans begrijpt er niets van. Als moeder binnenkomt met de dampende schalen zit hij nog onbeweeglijk.

„Ha-ha, ik ben jullie deze keer eens te vlug af, zie ik!”

„Dat is vaders schuld,” moppert Hans en hij kijkt een beetje boos in diens richting. Zo, nu heeft Hans alles wat er op tafel hoort alléén neergelegd en moeder en hij gaan zitten. Maar nu is het moeders beurt om verbaasd te zijn, want vader, die anders altijd zo’n trek heeft, zit nog steeds met zijn rug naar hen toe.

„Het eten staat klaar, vader,” zegt ze.

En dan pas draait hij zich om en moeder en Hans schrikken. Op vaders voorhoofd staan diepe, sombere rimpels en zijn ogen kijken vermoeid en verdrietig.

„Ach, ja, natuurlijk,” zegt hij en strijkt stevig over de rimpels. Het lijkt er veel op of hij zodoende alle zorgen wil wegvagen. „Ik droomde . . . ik dacht aan . . . ach, laat ik er maar niet over praten.” Dan schuift hij aan tafel en zegt luchtig tegen Hans: „Ik heb onze vriend Cas nog gesproken vandaag. Hij vroeg me of je vooral niet wilt vergeten woensdag te komen. Hij verwacht je in zijn „villa”, hoor.”

Ja, vader praat nu wel heel opgewekt, maar moeder is geschrokken van zijn zorgengezicht. Ze maakt zich ongerust. Zou hij ziek zijn? Of zou er iets ernstigs gebeurd zijn?

Zo is het, en als zij wisten wàt, zouden ze zeker ook een zorgelijk gezicht zetten, maar vader besloot hen er voorlopig buiten te houden. We hebben het altijd zo heerlijk vredig en rustig met elkaar, ik zal de onrust niet in huis brengen, dacht hij.

Ze vouwen de handen en sluiten de ogen. Buiten loeit de novemberwind. Daar bovenuit klinkt vaders gebed. „Onze Vader die in de hemelen zijt, Uw naam worde geheiligd, Uw koninkrijk kome, Uw wil geschiede . . .”

Vaders stem klinkt vreemd schor. Het is een verdrietige stem zoals ze die niet van hem kennen. Of lijkt het alleen maar zo door de wind die zo onheilspellend fluit? Na het gebed blijft het een ogenblik vreemd-stil in huis. Ze scheppen op en gaan eten. Eindelijk verbreekt vader de stilte.

„Wat hebben jullie vandaag op school gedaan, Hans?” Hij stelt deze vraag, maar luistert niet naar het antwoord. De negen voor schrijven die meneer Wagenvoort hem gaf en waar hij zo trots op is, kan Hans nu niets meer schelen. Vader kijkt niet eens op van zijn bord als hij het vertelt. Het plezier is er voor hem helemaal af. Anders kon vader zo vrolijk zijn en hem prijzen als hij een goed cijfer haalde. Hij wilde eigenlijk ook nog graag iets over zijn tekening vertellen, maar houdt zich nu liever stil. Andere avonden vraagt vader altijd hoe het met het verjaardagscadeau voor hun beider grote vriend Cas staat. Nu niet. Hij vraagt niets! Vader zwijgt. En moeder zwijgt. Ze kijkt soms over haar bord naar vader. Eindelijk vraagt ze: „Voel je je niet goed?”

„. . . Ja, jawel. Ik voel me goed, hoor. Maak je geen zorgen. Erg vermoeid ben ik. Ja, erg vermoeid . . . Vanavond maar eens vroeg onder de wol, dan ben ik morgen weer fit.” Dan zwijgt vader opnieuw en moeder zwijgt en Hans zwijgt. Ze eten tot hun bord leeg is. Moeder en Hans scheppen nog eens

op. Vader niet. Andere avonden wèl! Nee, er is iets niet in orde. Ze eten en zwijgen. Buiten giert de wind. Hans wordt er warm van. Het is benauwd in de kamer, vindt hij. De gezellige, warme kamer waar hij altijd naar verlangt, is nu helemaal niet prettig. Het gezelligste uurtje van de dag is nu het ongezelligste.

Er dreigt iets.

Maar wat?

Er is iets ergs gebeurd.

Maar wat?

Moeder en Hans weten het niet.

Vader wèl, maar hij zwijgt.

Buiten raast de storm. De wind trekt zich van niemand iets aan.

2. SCHEER JE WEG, JONGEN! WEG!

De volgende dag is vader wat opgewekter, maar de prettige stemming van anders is nog niet helemaal terug. De wind ging liggen. Het werd mooi helder weer.

Als Hans 's middags uit school thuiskomt, geeft hij een vertrouwelijk klapje tegen de middelste der drie witte wachters aan het begin van de boslaan. Deze beweegt niet. Hoogmoedig blijft hij staan; een waardige figuur die zich schijnbaar bewust is van zijn belangrijkheid.

Als Hans binnenkomt, praat hij een hele tijd met moeder. Over de school, de vrienden, over Cas en de tekening, over van alles en nog wat, maar over dat éne, waarover ze zich beiden zorgen maken, praten ze met geen woord. Ze ver-

mijden dit onderwerp als bij afspraak. Even lijkt het alsof alles is als verleden week en als vroeger. Dat is echter maar schijn, want dat dreigende bleef. O, wisten ze maar wat er precies aan hapert.

Als vader thuiskomt en hij bijna niets zegt, zijn ze alle drie verdrietig. — Ook deze dinsdagavond is het in het huisje aan de Zwarte Weg ongezellig en vreemd. Als vader bidt, klinkt zijn stem ernstiger dan ooit en als hij later uit de bijbel voorleest, over Jozef in Egypte, die in de zak van Benjamin een zilveren beker laat verstoppen, houdt hij ineens op met lezen. In gedachten zegt hij: „Ja, zo kan het zijn. Zo moet het wel zijn. Men zal met opzet . . . men zal mij willen beproeven.”

„Wat bedoel je toch, vader?” vraagt moeder bezorgd.

Hij kijkt haar aan en schrikt een beetje. „Ach,” zegt hij, „ik was weer aan het dromen. Neem het me maar niet kwalijk. Nee, ik bedoel eigenlijk niets bijzonders. Ik beloofde trouwens er met niemand over te zullen praten.” Hij wacht geen verdere vragen af, sluit de bijbel en vouwt de handen voor het dankgebed.

Moeder en Hans begrijpen heel goed dat hetgeen vader zei iets te maken heeft met dat dreigende, maar ze durven niets meer vragen. Hans gaat nog even aan zijn tekening werken. De lijnen willen vanavond niet goed op papier komen.

„Men zal met opzet . . . men zal mij willen beproeven.” Ze begrijpen die woorden niet. Ze laten Hans niet meer met rust. Ze gaan niet meer uit zijn gedachten.

Als moeder zegt: „Hans, jongen, het is hoog bedtijd,” heeft hij niets aan zijn tekening gedaan. Wonderlijk werd alles toch ineens. Dit is nu al de tweede ongezellige avond in het huisje waar het altijd zo prettig was. Zal het voortaan altijd zo blijven?

Woensdagmorgen. Hans gaat naar school. Vanmiddag zal hij naar de hut van zijn vriend Cas gaan. De tekening blijft nog thuis. Die krijgt Cas op zijn verjaardag over een paar weken pas. Hans verheugt zich op vanmiddag. Wie weet welk spannend verhaal Cas hem gaat vertellen en hij kan vertellen als geen ander.

Cas, zijn veel oudere vriend, woont alleen in zijn „villa” zoals ze de hut van Cas altijd gekserend noemen. Maar het is nu ook niet direct een kleine hut waarin de eenzame kluizenaar woont.

Wie is Cas? Ja, dat kan eigenlijk niemand nauwkeurig vertellen. „Een goed mens. Als alle mensen zo waren, zou er altijd vrede zijn op de wereld. — Een echte christen,” zei vader laatst en hij kent hem van alle mensen misschien wel het allerbest. De mensen die Cas niet kennen, de mensen uit het dorp, die alleen maar over hem hebben gehoord of hem misschien een enkele keer gezien hebben, vinden hem vreemd. „Alleen in een hut?” zeggen ze. „Afgezonderd van iedereen midden in het grote bos? Iemand die op die manier wegkruipt, die zo alleen woont, is vast bang voor de mensen. Die Cas heeft zeker wat op zijn geweten, anders hoefde hij toch niet zo eenzaam te gaan wonen?”

Deze mensen weten niet dat Cas meer van de rust houdt en van lange tochten in de natuur dan van een dorp of een stad vol rumoer. Ze weten niet hoe gelukkig Cas zich voelt tussen de bomen en planten, de vogels en dieren. Gelukkig en tevreden leeft hij in de vrijheid van het bos.

De mensen uit het dorp die zoveel kwaad spreken, zeggen: „Cas is misschien wel een misdadiger die zich verstoppt om zijn straf te ontgaan. Daarom zal hij wel bang zijn voor mensen,” maar zij zijn misschien wel bang voor Cas. Als ze hem

's avonds met zijn ruige wapperende baard en zijn lange jas in het eenzame, donkere bos tegenkomen, maken zij beslist eerder benen dan Cas voor hen.

Ach, de mensen uit het dorp en uit de stad zijn echte bangbroeken. Ze maken zich al angstig voor de heel gewone geluiden van het bos en voor de drie witte wachters zijn er al heel wat op de loop gegaan. Wat de mensen ook mogen zeggen, Hans houdt na vader en moeder het meest van zijn vriend Cas. Vanmiddag zal hij naar de „villa” van zijn vriend kunnen gaan. Hij fluit een vrolijk liedje. Lekker, alleen maar vanmorgen naar school. Hij is heerlijk vroeg van huis gegaan. Als hij de witte wachters al een tijdje voorbij is, slaat hij welgemoed een zijlaan in. Hij heeft de tijd. Hij zal even langs vader lopen. Dat doet hij wel vaker. Om deze tijd zal vader zeker in een van de kassen bezig zijn. Het is voor hem altijd een vreugde als Hans hem een morgengroet komt brengen.

Vader De Groot werkt als tuinman op een van die mooie buitenplaatsen waarvan er in ons land nog maar weinige door adellijke families worden bewoond. Baron Dubbeldam van Slooten behoort tot de oude adel van ons land. Het is hem gelukt zich op het mooie oude familiebezit te handhaven. Vele families moesten door de hoge kosten van onderhoud hun zo geliefde bezittingen reeds verkopen. De baron gelukkig niet. Hij is in Nieuwkerkerwoud en omgeving een bekende en zeer geziene figuur.

Hans fluit er nog steeds lustig op los als hij het grote witte huis nadert. Ineens aarzelt hij. Zijn gedachten zijn bij de twee ongezellige avonden en bij vaders ernstige stem en zijn droevige ogen. Zijn fluitliedje verstomt. Misschien vindt vader het niet eens prettig als hij me nu ziet. Het kan hem immers de laatste dagen helemaal niet schelen wat ik doe. Als ik hem

iets vertelde, luisterde hij amper. Maar . . . juist nu vader zo verdrietig is, wil ik hem gaan groeten. O, vertelde hij maar waarom hij zo teruggetrokken is de laatste dagen. Ik zou hem zo graag willen helpen als ik kon!

Hans loopt de tuin in. Hij loopt langs de kassen en tuurt door het glas. Ha, in de laatste kas ontdekt hij een paar mannen-gedaanten. Een ervan is vader. Als hij dichterbij komt, ziet hij dat de baron met vader staat te praten. Van schrik houdt Hans zijn passen in. Zo treurig als nu, zag hij vaders ogen nog nooit. O, hij zou wel willen schreeuwen: Vader, vader, ik wil u helpen. Hij zou naar hem toe willen hollen en zeggen: Wees niet verdrietig meer, vader. Laat het weer zijn als vroeger! Hij doet geen van beide. Aarzelend steekt hij zijn hand omhoog en zachtjes roept hij: „Dag, vader!” Hij slikt om die rare prop in zijn keel kwijt te raken, maar die blijft zitten. Voor dat heel verdrietige in vaders ogen is Hans bang. Dat is het dreigende van gisteren en eergisteren. Langzaam gaat vaders arm omhoog. „Dag, Hans,” zegt hij.

Hans hoort het niet, maar hij ziet het aan zijn bewegende lippen.

Dan gebeurt er iets, waarop Hans in 't geheel niet rekt en waarvan hij niets begrijpt. De baron neemt een paar grote stappen, rukt de kasdeur open en buldert met zijn zware stem: „Scheer je weg, jongen! Wèg! Van de tuin af! Wèg! Wèg! Wèg!” Zijn ene arm maait vervaarlijk door de lucht, alsof hij hem zou willen wegvagen.

Hans staat sprakeloos. Hij schrikt te erg om te doen wat hem wordt opgedragen. Als een jongen die nog niet tot tien kan tellen, staart hij de baron aan. Zijn mond is opengevallen van verbazing en schrik. Zijn ogen dwalen als om hulp naar vader. Hij ziet hoe die het hoofd buigt en in machteloze woede

zijn handen tot vuisten knijpt.

„Versta je me soms niet, zeg, jij? Vooruit, haast je wat!” buldert de boze stem. En dan pas dringt het tot Hans door. Het is volle ernst wat de baron hem toeschreeuwt. Hij rent de tuin af. Achter hem wordt driftig de kasdeur dichtgetrokken. Klèts!

„Goedemorgen, Hans. Doe maar goed je best op school, daar krijg je later plezier van,” dat zei de baron de morgen toen hij hier het laatst was, verleden week.

Als hij in 't bos komt, leunt hij zwaar tegen een boom. „Scheer je weg, jongen! Wèg! Van de tuin af! Wèg, wèg, wèg!” Er druppen een paar hete tranen uit zijn ogen en evenals vader balt hij zijn handen tot vuisten. In zijn drift zwaait hij er een dreigend in de richting van het witte huis. Nu weet hij wie de oorzaak is van dat verdrietige, dat dreigende.

Hij is een gezonde Hollandse jongen met een paar harde knuisten, die hij weet te gebruiken ook als het nodig is, maar wat kan hij beginnen tegen de baron bij wie zijn vader tuinbaas is? Wat?

3. ZO STAAN DE ZAKEN NU!

„Waarom zeg je de waarheid niet, De Groot? Je dwingt me ertoe de politie in deze zaak te mengen. Versta me goed, je *dwingt* me ertoe.”

„Maar ik spreek de waarheid, niets dan de waarheid, baron. Ik wil niets liever dan dat u de politie de zaak laat onderzoeken.”

„Maar waarom, De Groot? Het wordt alleen maar erger voor je. Alles wijst immers op je schuld!”

Is het grootspraak van Hans' vader als hij zegt: Haalt u de politie als 't u blijft? Is hij de dader van de brutale diefstal die op klaarlichte dag in het huis van de baron werd gepleegd? Ja, alles wijst duidelijk op zijn schuld. Er is geen twijfel mogelijk zelfs.

De baron fronst zijn wenkbrauwen. Hij denkt na. Dan windt hij zich weer op en zijn stem buldert door de kas: „Als je me niet kunt bewijzen dat een ander de dader is, moet ik je wel blijven verdenken. Niet alleen verdenken, maar dan staat het voor mij vast dat jij de dader bent en niemand anders, De Groot. Ik zal je tijd geven om erover na te denken. Ja, dat zal ik. Tot twaalf uur krijg je de tijd om je bekentenis bij me te komen doen. Uiterlijk tot twaalf uur en dan . . . dan bel ik de

politie op." Met deze woorden verdwijnt de baron met dreunende stappen.

De Groot wrijft met zijn eeltige hand de kleine zweetpareltjes van zijn voorhoofd. Hij woelt door zijn stugge kuif. Een oplossing vindt hij niet. Hij heeft niets meer tegen de beschuldigingen van de baron ingebracht. Wat zou hij er ook tegenin kunnen brengen? Moedeloos laat hij zich op een kist zakken. Met zijn ellebogen op de knieën gesteund en zijn moede hoofd tussen zijn handen, zit hij peinzend neer. Een kwartier, een halfuur, een uur . . . De tijd verstrijkt. Tot twaalf uur wacht de baron op hem. Als hij niet komt, zal hij de politie waarschuwen. Het werk blijft liggen. Ineengedoken zit De Groot op de kist en denkt na. Steeds weer van voren af aan gaan zijn gedachten.

Zal tuinbaas De Groot naar de baron gaan? Zal hij voor twaalf uur een bekentenis afleggen? Of zal de politie hem tot een bekentenis moeten dwingen?

De Groot laat zich van de kist zakken. Hij loopt naar de deur, maar gaat deze toch niet door. Nog niet tenminste. Zal hij straks . . .?

Baron Dubbeldam van Slooten ijsbeert met forse passen door zijn kamer. Zijn schrijftafel is bedekt met papieren. Hij moest eigenlijk naar een van zijn boerderijen in de omtrek, maar hij vergeet het werk. Hij loopt heen en weer met zware, dreunende stappen. Hij mompelt en hij moppert. „Altijd eerlijk en mijn volle vertrouwen had hij, en nu . . . nu dit . . . nu deze gemene diefstal. En waarom? Waarom zou De Groot, die ik altijd voor een betrouwbaar man heb aangezien, waarom zou hij me bestolen hebben? Juist hij. Waarom?”

Baron Dubbeldam vindt geen antwoord op deze vragen. Alles wijst op de schuld van De Groot. Zou hij komen? De baron loopt heen en weer en denkt na. Een kwartier, een halfuur, een uur . . . Als hij het gedaan heeft, als mijn tuinbaas in wie ik altijd een onbeperkt vertrouwen had de dader is, laat hij dan komen. Laat hij dan bekennen en berouw tonen. Niet alleen aan mij, maar ook aan God. Als hij nu maar kwam, dan zou ik de politie erbuiten kunnen houden. Als hij maar niet zo hardnekkig bleef en oprecht berouw toonde. O, wat is alles toch moeilijk. Als hij niet komt, als . . .

De zware stappen van de baron klinken door de kamer. De klok tikt. De tijd verstrijkt. Om twaalf uur zal hij de politie opbellen.

In een der kassen zit tuinbaas De Groot ineengedoken op een kist. In de deftige studeerkamer van het grote, witte huis loopt de baron heen en weer. De tijd gaat door. Eindelijk laat de grote staande klok twaalf slagen horen. De baron schrikt ervan. De tijd is verstreken. Twaalf uur!

Door het raam van de studeerkamer, van waaruit hij de grote tuin kan overzien, kijkt hij in spanning of zijn tuinbaas op 't laatste ogenblik misschien toch nog komt. Langzaam keert hij zich van het raam af. Er staat diepe teleurstelling op zijn gezicht te lezen. Alle hoop is vervlogen. De Groot is niet gekomen. Met een verdrietig gezicht neemt hij de haak van de telefoon en stelt de chef van de politie op de hoogte van hetgeen er op huize „Boslust” voorviel.

's Maandagsmiddags gebeurde het. De wind loeide door het bos. De bomen zwiepten onder de kracht van de november-

storm. De paardenstal van „Annie-Hoeve”, de boerderij aan de rand van het bos, waar de uitgestrekte weilanden beginnen, was onder de krachtige windstoten bezweken. Het oude houten gebouwtje was totaal in elkaar gewaaid. Boer Hanning, die juist bezig was de paarden naar veiliger plaats te brengen omdat alle pannen al van de stal waren gewaaid, was net bezig met het laatste paard toen het gebeurde. Het paard werd door een zware, neerstortende balk gedood. De boer van „Annie-Hoeve” liep ernstige verwondingen op aan zijn benen.

Een jongen van de boerderij kwam de baron deze ramp melden. En de baron bedacht zich geen ogenblik. Hij rende zijn kamer uit, verwisselde zijn pantoffels voor een paar stevige laarzen en zijn huisjas voor een dikke duffel en sprong in zijn auto. In de haast sloot hij zijn bureau niet af en vergat hij ook de dikke deur te sluiten van de brandkast, waarin alle waardepapieren van het oude geslacht Dubbeldam van Slooten altijd zijn opgeborgen.

Toen hij na enige uren van zijn boerderij terugkwam, vervuld van gedachten aan boer Hanning, zocht hij zijn kamer weer op. Hij bemerkte eerst niets bijzonders, maar toen hij achter zijn bureau plaatsnam om na te denken hoe hij de boer van „Annie-Hoeve” het beste uit de moeilijkheden kon helpen, viel zijn oog op de papieren van zijn schrijftafel. Hij merkte op dat ze schots en scheef door elkaar lagen. En hij merkte ook op dat een paar laden van zijn bureau ver opengeschoven stonden. En toen duurde het niet lang of de baron viel van de ene verbazing in de andere. Haastig stond hij op en keek in zijn brandkast. Ook daar lag alles wanordelijk dooreen. „Maar dat is... dat is diefstal!” bromde hij in zich zelf. Na een nauwkeuriger onderzoek bleek hem dat er twee pakken waar-

depapieren en zijn geldkistje met vijftienhonderd gulden erin waren verdwenen.

„Ik bel de politie op,” zei hij, „dit is . . .” Maar hij trok de toen al naar de telefoon uitgestrekte hand terug en besloot anders. „Nee, niet de politie. Ik wil zelf uitvinden wie, toen ik weg was, mijn kamer binnensloop. Ik wil zèlf deze laffe dader ontdekken. Hij kan onmogelijk ver uit de buurt zijn.” Bij het uitspreken van deze woorden stond zijn gezicht vastberaden. Het beloofde weinig goeds voor de schuldig. Er valt met hem niet te spotten. De baron, al is hij dan niet jong meer, kan zijn mannetje nog staan. Toen drukte hij op een knop. Ergens in huis ging een bel over en al spoedig werd er op de deur geklopt.

„Binnen!”

De huishoudster kwam binnen. Een oude dame, die, na het overlijden van de barones, bij hem in huis was gekomen, ongeveer vijftien jaar geleden. Zij stond als eerlijk bekend, ja, als uiterst betrouwbaar.

„Juffrouw Willemsen, vertelt u me eens wanneer u vandaag voor 't laatst in deze kamer was. Denkt u vooral goed na over uw antwoord, want het is van groot belang.”

„Neemt u me niet kwalijk, baron, maar waarom vraagt u me dit?”

„Dat vertel ik u straks.”

Toen beantwoordde juffrouw Willemsen gedwee alle vragen die haar werden gesteld.

„Zo, en nu zal ik u vertellen wat hier gebeurde, juffrouw Willemsen. Hier werd een diefstal gepleegd door iemand die in huis bekend moet zijn. Iemand, die in ieder geval wist dat ik was uitgegaan. Wie kan dat zijn, juffrouw Willemsen? Wie?” Toen de huishoudster enigszins van haar schrik was bekomen,

stamelde zij: „Dat weet ik niet, baron. U denkt toch niet dat ik . . .”

„Omdat ik nog helemaal niet weet wie de dader is, verdenk ik iedereen. Verstaat u, *iedereen!* U kunt nu wel gaan. Maar zodra u zich iets herinnert van iemand die door u werd binnengelaten of die u hebt zien binnengaan, moet u het mij direct komen vertellen. Verstaat u, juffrouw Willemsen, zònder uitsel. Dirèct!” Daarna sloot de baron zijn brandkast en zijn bureau en liep hij naar de keuken, waar twee dienstmeisjes met het wasgoed bezig waren. Ze praatten opgewekt. Toen hij binnenkwam, zwegen ze allebei. De baron stelde hun een paar vragen, maar ook de antwoorden van de meisjes brachten hem niet dichterbij de oplossing van het raadsel.

„Eerst zal ik mijn personeel ondervragen. Niemand weet natuurlijk ergens iets vanaf, maar ik geef het niet op voor ik de dader heb gevonden.”

Toen was de baron de tuin ingelopen. De wind blies met huilend lawaai om zijn oren. Zijn grijze haren woeien hem in het gezicht. Overal zocht hij zijn tuinbaas. In de laatste kas, waar de grote kachel staat, ging hij binnen. De Groot zal zo wel komen, dacht hij. En het is nodig ook, want het vuur is bijna gedoofd. Hij verwonderde zich hierover, want zijn tuinbaas was altijd erg precies en verzorgde alles steeds op tijd en zoals het behoorde.

„Wacht, ik zal zelf de kachel bijvullen. Als De Groot straks komt, zal ik er toch iets van zeggen,” praatte hij in zich zelf. Hij nam de lange kolenschop en schepte hem vol cokes. „Maar wat is dat?” mompelde hij en liet de schep uit zijn handen vallen. Hij bukte zich en raapte een enveloppe op. Het adres luidde: Aan de Hoogedelgeboren Heer Baron Dubbel-dam van Slooten. Huize „Boslust” te Nieuwkerkerwoud. De

enveloppe was leeg. Zij hoorde om een brief die vanmiddag op zijn bureau lag. Een brief die hij nog moest beantwoorden. Toen dwaalden zijn blikken over de berg cokes en daar ontdekte hij de in snippers gescheurde brief. In gespannen aandacht raapte hij deze op. Daarna keek hij de kas rond die door een elektrisch lampje slecht werd verlicht. Zijn blik bleef rusten op de spijkers waaraan een paar werkjassen hingen. Grijsze werkjassen van De Groot.

„Waarom is de tuinbaas toch niet hier? Waarom is het vuur bijna uit? Wie heeft die brief verscheurd? Zou De Groot . . .?” Opnieuw tuurde de baron naar de twee jassen. Uit de linkerzak van een der jassen stak een stukje wit papier en de zak stond verdacht bol. Hij kon zijn ogen er bijna niet vanaf houden. Hij was nieuwsgierig naar hetgeen er zich in die zak bevond. In het gegeven geval zou het helemaal niet vreemd zijn wanneer hij daar een onderzoek naar instelde. „Maar nee, het is te mal. Mijn trouwe tuinbaas kan hier niets mee te maken hebben.” De baron stond daar met de enveloppe in de hand en dacht na.

Op dat ogenblik stapte De Groot de kas binnen. Met moeite kon hij de deur dichtkrijgen. De wind joeg door de kier. Hij groette vriendelijk en liep naar de kachel. „Gelukkig, die brandt nog,” zei hij.

„Ja, die brandt nog,” herhaalde de baron, maar zijn stem klonk afkeurend.

De Groot merkte het niet op. Hij ging vlug zijn dikke jas uittrekken en hing die aan de spijker over de grijsze werkjas met de bollende zak. De andere werkjas trok hij aan en ging gauw de kachel verzorgen.

„Wacht daar mee,” merkte de baron scherp op. „Ik wil eerst wel eens weten waar je vandaan komt, De Groot.”

De tuinbaas keek verwonderd. Hij werd een beetje zenuwachtig van de harde, gebiedende stem en de stekende ogen die strak op hem gericht waren. Zo kende hij de baron niet. Aarzelend kwam zijn antwoord. „Wel, baron, in de moestuin was een rietmat omgewaaid, die heb ik opgerold. De palen van de andere matten, die het in deze storm zeker niet hadden uitgehouden, heb ik uitgegraven en verder rolde ik alle kleine matten die nog overeind stonden op. Een lastig karweitje in dit weer. 'k Heb me gehaast. Ik dacht: er moeten nodig kolen op de kachel. 'k Ben maar zonder uw toestemming begonnen. 't Was nodig en ik hoorde dat u was uitgegaan.”

Hier viel de baron hem heftig in de rede. „Van wie hoorde je dat ik was uitgegaan, De Groot? Van wie, zeg op!”

„Van juffrouw Willemsen, baron. Zij vertelde me over de boodschap van „Annie-Hoeve”. Ze zei: De baron is er dadelijk heengegaan, ik verwacht hem voorlopig niet terug.”

„Heeft Willem je geholpen met het opruimen van die rietmatten?”

„Nee baron, de tuinknecht komt pas morgen weer. U hebt hem immers een dag verlof gegeven om zijn zieke vader te bezoeken?”

„Ja, ja, dat klopt. Willem heeft een vrije dag. Dus heb je alleen de rietmatten opgerold?”

„Nee baron, toen ik het niet kon klaarspelen, ben ik even naar Cas gelopen. Hij heeft me geholpen.”

„Zo, dus die kluizenaar hielp je.” De baron bleef een ogenblik somber voor zich uit staren. Toen vroeg hij plotseling: „Hoe laat was je vanmiddag op „Boslust”, De Groot? Ik bedoel, hoe laat je bij juffrouw Willemsen kwam?”

„Dat kan ik onmogelijk precies zeggen, baron. Maar waarom vraagt u me dit toch allemaal?”

„Ik heb zo het vermoeden, De Groot, dat niemand dat beter zal begrijpen dan jij. Hoewel,” voegde hij eraan toe, „het me een groot raadsel is hoe je ertoe bent gekomen. Ken je deze enveloppe?”

„Nee baron, nee, die heb ik nooit eerder gezien.”

„Vergat je die misschien te verbranden? Deze enveloppe en de brief die daar aan snippers ligt, werden van mijn bureau gehaald. Maar dat is nog niet alles. Terwijl ik naar „Annie-Hoeve” was, werden bovendien twee stapels belangrijke waardepapieren en mijn geldkistje met inhoud uit mijn brandkast gestolen, De Groot. Op klaarlichte dag uit mijn kamer gestólen. Wat ik wil weten is of jij hier iets van afweet.”

Tuinbaas De Groot toonde zich uiterst verwonderd. Vergeten te verbranden, waardepapieren en een geldkistje gestolen?

„Nee, daar weet ik niets van, baron, niets. Maar . . . hoe was dat mogelijk?”

„Ja, het is mij nu wel zowat duidelijk hoe dat mogelijk was,” zei de baron boos. „Ik ben namelijk heel erg nieuwsgierig wat er in de linkerzak van de stofjas zit die je daarnet zo listig met je overjas aan het gezicht onttrok.”

Opnieuw toonde tuinbaas De Groot zijn verbazing. Maar toen werd hem ineens alles heel duidelijk. „U verdenkt mij toch niet van . . . van diefstal, baron?” Vooral de laatste woorden werden er door De Groot met moeite uitgebracht.

De baron stapte naar de spijkers met de jassen eraan en keerde terug met de grijze stofjas in zijn hand. „Wat zit er in de zak van deze jas, De Groot?”

„Dat weet ik niet, baron. Zover mij bekend is niets . . . helemaal niets.”

„Deze jas behoort toch niet aan Willem?”

„Nee, het is mijn jas, maar . . .”

De hand van de baron verdween in de linkerzak van de jas en haalde een bundel met rode lak verzegelde papieren tevoorschijn. Het gezicht van de tuinbaas werd asgrauw. Hij steunde met de handen op een paar fruitkisten. Met moeite bracht hij uit: „Ik heb dit pakje nooit eerder gezien, baron. Nooit eerder. Geloof u me toch alstublieft.”

„Man, sta niet zo erbarmelijk te liegen. De bewijzen zijn wel heel duidelijk zou ik zo denken. Het is afschuwelijk. Het is geméén! En de andere papieren en het geld bracht je haastig in veiligheid, De Groot? Het was zeker te veel om ineens alles ongezien weg te moffelen. Je had mij zeker nog niet terugverwacht. Is het niet zo?”

Op luide toon antwoordde de tuinbaas: „Nee, nee, zo is het niet! Zo is het beslist niet. Ik weet nergens van. Ik ben onschuldig!” En op veel zachtere toon ging hij voort: „Er moet een vergissing in het spel zijn, baron. Ik weet hier niets vanaf, heus niet. Geloof u me toch. Het is te erg. Tè erg.”

„Ja, het is tè erg,” herhaalde de baron. „En daarom verwacht ik zo spoedig mogelijk opheldering!”

Met de bundel papieren in de hand verliet hij, met verdrietig gebogen hoofd, zijn tuinbaas. Voor hij de kas verliet, draaide hij zich om en zei: „Ik moet eens rustig nadenken wat me verder te doen staat. Zoiets gemeens gebeurde nog nooit eerder op „Boslust”.”

Zo heeft alles zich afgespeeld die maandagmorgen toen de storm door het bos gierde met zijn onheilspellend gefluit. Tuinbaas De Groot was op „Boslust” geweest om naar de baron te vragen en de huishoudster vertelde hem over „Annie-Hoeve”. Het kan heel goed zijn dat hij inplaats van direct het

huis uit te gaan, eerst naar de studeerkamer geslopen is en pas later het huis heeft verlaten. Juffrouw Willemsen kan het niet op erewoord verklaren en de dienstmeisjes ook niet. Zij zagen niets en hoorden niets. Maar hoe zou dat ook mogelijk zijn met zo'n gierende storm.

Het ene pak waardepapieren en het geldkistje zijn nog steeds niet bij de baron terug. Niemand kan iets over de diefstal vertellen. Behalve het personeel en de baron zelf, weet niemand van het gebeurde op „Boslust” af. De baron heeft allen verboden iemand iets te vertellen. „Als het nodig is, neem ik zelf wel maatregelen.”

Behalve de baron weet ook niemand, zelfs niet van het andere personeel, wat er in de kas bij tuinbaas De Groot werd ontdekt en gezegd. Willem, die dinsdagmorgen terugkwam, heeft zelfs niet één woord over de diefstal vernomen. Hij werd direct toen hij kwam door de baron naar „Annie-Hoeve” gestuurd om het werk van boer Hanning zo goed mogelijk waar te nemen. Dinsdag heeft de baron alles nog eens rustig onderzocht, maar alles bleef wijzen op de schuld van zijn tuinbaas.

De Groot deed met moeite zijn werk. Die dinsdag werd hij door de baron tweemaal een uur lang op diens studeerkamer ondervraagd. Hij hield zijn onschuld vol, al kon hij niet zeggen wie dan wel de dader was. En vanmorgen, deze woensdagmorgen, wachtte de baron hem al in de kas op. Terwijl hij bezig was hem soms met vriendelijke, dan weer met barse stem te vragen toch zijn misdaad te bekennen en berouw te tonen, kwam Hans langs. Dat was het allerergste voor tuinbaas De Groot. Met grote inspanning moest hij zich bedwingen om zijn jongen niet achterna te hollen toen de baron hem in zijn drift van de tuin joeg.

„Een zoon om trots op te zijn, De Groot,” had de baron nog geen week geleden gezegd. En met zachte, verdrietige stem had hij er toen nog aan toegevoegd: „Ik wilde dat ik zo'n flinke zoon had. Het zou heerlijk zijn. „Boslust” zal later, als ik er niet meer ben, het bezit worden van een van mijn neefs. Het zou heel wat mooier zijn wanneer een eigen zoon na mij eigenaar werd.” Ja, dat zei de baron verleden week, maar nu is die vertrouwelijkheid tussen hem en zijn tuinbaas geheel verdwenen. Nu zijn ze bijna vijanden. Nu is alles somber en verdrietig.

De klok heeft zijn twaalf slagen laten horen. Er kwam geen bekentenis van de tuinbaas. De baron belde de politie op. Zo staan de zaken nu!

4. HOE KAN HET OOK ANDERS . . .

O, alles is zo vreemd vanmorgen. Van de bijbelse geschiedenis zou Hans niets kunnen navertellen. — Er waren beloften gedaan. Schone beloften. De profeten voorspelden de komst van Gods Zoon op deze wereld. Immanuel zal zijn naam zijn. —

Meneer Wagenvoort vertelde hier graag over. In de klas heerste stilte en rust, maar in het hart van Hans de Groot stormde het zoals het maandag in het bos stormde; het joelde en gierde, het kreunde en zuchtte in hem. Een bulderende stem overschreeuwde het verhaal van de onderwijzer: „Scheer je weg! Wèg, wèg, wèg!” Van de twaalf sommen maakte hij er maar één af en die was nog fout ook. — „Wèg, wèg, wèg!” „Wat zie je toch buiten, Hans? Laat de vogeltjes maar vlie-

gen, vanmiddag kun je er genoeg zien bij jullie in het bos." De taalles brengt hij er nog slechter af. Drie regels met vier domme fouten erin. — „Wèg, wèg, wèg!”

Een mislukte morgen. Een nullenmorgen. Geen cijfers om trots over aan vader te vertellen. Ach, die cijfers, wat kunnen die vader de laatste dagen nog schelen! Niets immers. Helemaal niets.

De morgen gaat langzaam. Tergend langzaam. „Van de tuin af! Wèg!” Ja, ik ga al, mijnheer de baron. Ik ga al!

„Doe maar goed je best op school, Hans, daar heb je . . . Wèg, wèg!” Zou het dan nooit twaalf uur worden? Eindelijk klinkt de bel. Daar gaat Hans. Hij loopt wat hij lopen kan. Zijn vrienden heeft hij nu niet nodig. Hij rent.

„Wat mankeert Hans toch?” vragen de jongens elkaar. „Hij loopt of hij wordt nagezeten.”

„Ach, jô, die moet zeker naar die ouwe kluizenaar, je weet wel, die baardman.”

Als Hans in het bos komt, gaat hij langzamer lopen. Zijn vrienden kunnen hem nu toch niet meer inhalen. Hij wil alleen zijn. Zij begrijpen toch niets van zijn verdriet. Als hij het hun vertelde, zouden ze er grapjes over maken, er misschien samen om lachen. Maar begrijpt Hans eigenlijk zelf wel waarom de baron zo vreemd deed en waarom vader in onmacht zijn vuisten balde? Nee, daar begrijpt hij niets van. Vanavond zal hij vader vragen waarom toch ineens alles zo anders werd. Of misschien kan Cas het hem wel vertellen. Er klinkt een fietsbel achter hem. Hij schrikt op en gaat aan de kant van het bospad staan. De politiechef van Nieuwkerkerwoud met agent Boogers fietsen voorbij. Ze hebben haast. Aan een riem, naast Boogers, sjokt zijn grote, grijs-gele hond. Een goede speurder. Zijn tong hangt uit zijn bek.

Hans kijkt de mannen na. Ze slaan de laan in naar huize „Boslust”. Wat kan er gebeurd zijn . . . zou er iets met vader . . . ? De onrust groeit in Hans. Hij gaat weer hard lopen. Rennen! Naar huis! Als hij de drie statige wachters voorbij rent, schenkt hij hun deze keer geen aandacht. Rennen. Rennen! Hij stuift de deur binnen.

„Jongen, je laat me schrikken. Kalm toch.” Moeder staart hem aan. „Goedemiddag, Hans,” zegt ze dan en steekt haar wang toe voor een kus. Hans drukt er vluchtig zijn mond tegenaan.

Moeder pakt hem bij zijn schouders en houdt hem zo voor zich. Ze kijkt hem bezorgd aan. Dit is niet haar vrolijke Hans van anders. Ja, moeder weet het wel, er is iets niet in orde. Dat dreigende drukt ook haar. De hele dag is het niet uit haar gedachten geweest, maar zij vertrouwt toch dat alles gauw in orde zal komen. Vader zei vanmorgen: „Maak je maar niet ongerust. Heb vertrouwen. Ik mag niet vertellen wat er gebeurde, nog niet tenminste, maar blijf vertrouwen op de goede afloop. Vraag God om hulp. Hij helpt altijd. Ook in 't bangst gevaar. Vertrouw op Hem. Gisteravond en vannacht heb ook ik Hem om hulp gebeden.”

Hetgeen vader zei, heeft moeder eerst erg ongerust gemaakt. Is het dan zo erg wat vader voor haar verzwijgt? En waarom mag zij niets weten? Ja, eerst kwam de onrust, maar later op de morgen heeft ze gebeden en ervaren dat God helpt. Direct helpt als Hij het nodig vindt. Nu zij haar zorgen aan Hem heeft toevertrouwd, zijn ze niet zo moeilijk meer te dragen. Nu heeft ze weer kracht en vertrouwen. Ze overdenkt dit alles als ze het verdrietige gezicht van haar jongen dicht voor zich ziet. Ze schudt hem zachtjes door elkaar.

„Hans, jongen, je kijkt als een oorwurm. Ben jij een flinke

Hollandse knul? Wees blij! Lach eens een keer. Lachen is gezond, hoor!" Moeder knijpt hem in zijn ronde konen en even wil hij toegeven aan dit prettige, maar dan hoort hij in gedachten weer de bulderende stem van vanmorgen. „Wèg! Scheer je weg. Van de tuin af. Wèg, wèg, wèg!"

Hij wilde zo graag dat hij kon lachen, echt vrolijk lachen en alles vergeten. Zijn lippen gaan verdacht trillen, zijn ogen worden vochtig en een paar grote tranen rollen langzaam over zijn wangen. Hij doet zijn uiterste best zich te bedwingen, bijt zijn lippen zeer, maar verliest de strijd en barst in snikken uit.

Moeder slaat haar arm om hem heen. „Hans toch, jongen toch, wat mankeert je?"

Hortend en stotend probeert hij tussen zijn snikken door te vertellen. „De baron . . . vader . . . wèg, wèg. De baron is de schuld van alles . . . hij is . . ."

„Kom, ga mee," zegt moeder en met een arm beschermend om zijn schokkende schouders brengt ze hem naar de keuken. Moeder en zoon lijden om iets dat hen bedreigt. Iets . . . Maar wat?

„Zo, Hans, drink eens, dat zal je kalmeren."

Moeder is op een keukenstoel gaan zitten. Als het lichaam van Hans niet meer zo schokt, zegt ze: „Nu moet je me eens rustig vertellen wat er is gebeurd. Alles!"

En dan veegt Hans met een kordaat gebaar die lastige tranen weg en vertelt over vanmorgen in de tuin, over de slechte morgen op school en over de politie die volgens hem vast en zeker naar „Boslust" ging. „O, moeder, ik ben zo bang. Het heeft allemaal iets met vader te maken. Wist ik maar wat, dan zou ik . . ."

Moeder heeft Hans rustig laten vertellen.

„Vindt u me niet kinderachtig omdat ik zo bang ben en zo huilde?”

„Nee, helemaal niet, Hans,” zegt moeder peinzend. „Nee, het is heel erg wat er gebeurde . . . de politie naar „Boslust” . . . dan is het nog erger dan ik dacht, dan . . . arme vader.” Nu is moeder het die haar tranen moet bedwingen. Ze staat op en verzet een paar dingen op het aanrecht en vult een ketel met water. Dat leidt af.

„Zo,” zegt ze en het klinkt als een overwinning. Zij heeft haar tranen kunnen bedwingen. „Vertrouw op Hem, wat er ook gebeurt,” zei vader en hij moet het wel heel moeilijk hebben de laatste dagen. „We moeten vader helpen, Hans. *We moeten* hem helpen. En we zullen God vragen of Hij ons daarbij hulp wil geven. Zonder Hem kunnen wij immers niets.”

Na dit besluit blijft het even stil in de keuken. Hun onrust verdwijnt. Ze kunnen weer over allerlei dingen praten. En onder het broodeten overleggen ze samen hoe ze vader kunnen helpen. Maar dat is lang niet gemakkelijk. Ze weten immers niet eens wat er precies gebeurde.

„Je moet nu naar Cas gaan, Hans. Dat beloofde je immers? Vergeet nu eens alle narigheid. Vraag Cas of hij je een van zijn spannende verhalen wil vertellen. Wie weet worden vanavond als vader thuiskomt alle raadsels wel opgelost.”

't Liefst bleef Hans vanmiddag bij moeder. Hij zou graag op vader wachten, maar afspraak is afspraak en misschien kan Cas hem helpen. Met langzame stappen slentert hij de Zwarte Weg af. Weer vergeet hij de middelste, de belangrijkste wachter, een vertrouwelijk tikje te geven. Het hindert deze niet. Hij staat daar even fier als altijd. De hele weg naar de hut van Cas loopt Hans te piekeren. Hij merkt Cas niet eens op

die staande voor zijn hut grote rookwolken voor zich uitblaast. Cas neemt de pijp uit zijn mond en roept: „Ben je aan 't slaapwandelen?”

Zo moet het wel lijken. Anders komt hij altijd in volle vaart op de hut toerennen.

„Zo, kerel, kom d'r maar gauw in. Ik heb een verrassing voor je.”

„O,” zegt Hans en het klinkt helemaal niet opgewekt.

„Maar, jonge vriend, zeg me eerst eens wat er aan hapert. Heb je verloren met knikkeren of mocht je niet meedoen met voetballen? Of . . . Nou, voor de dag met je muizenissen.”

Hans geeft geen antwoord. Hij wil Cas alles vertellen en hem om raad vragen, maar hij kan de goede woorden niet vinden. Hij gaat op het plaatsje zitten vanwaar je door het raam een prachtig uitzicht hebt. Dicht bij het gezellig snorrende potkachelkje. Hij tuurt langs de wanden. Er is daar nog een mooi plaatsje vrij. Onder de foto van Cas' ouders kan de tekening waaraan hij bezig is mooi hangen. De leeuwin met haar welpen.

„Wat zoek je toch, Hans. Kom kerel, je zou me over je zwa-
righeden vertellen. 'k Zou maar gauw van wal steken, want als ik eenmaal aan het praten ben over Alaska, kom jij niet meer aan de beurt.”

Even glinsteren de ogen van Hans. Alaska, dat wonderland waar Cas jarenlang met een beroemde jager rondzwierf. O, als Cas daarover vertelt, vergeet je alles. Hans gaat er dan ook grif op in. „Hè ja, Cas, vertel nog eens over het laatste grote avontuur met de beroemde jager Collins.”

Die geschiedenis vertelde Cas al enige malen, maar Hans wil hem nog wel tienmaal horen. Eigenlijk is het een somber verhaal, want de grote beer die zo dapper voor zijn leven vocht,

ontkwam niet aan de dodende kogel uit Collins' 'geweer. Veertien dagen later was Collins zelf dood. Cas bleef alleen in de eenzaamheid achter met een span sterke trekhonden. Jarenlang leefde Cas daar in de barre eenzaamheid. Hij leerde er de natuur liefhebben. Het verlangen zijn oude vader en moeder nog eenmaal te zien, deed hem de reis naar huis ondernemen. Toen hij thuiskwam, was zijn vader gestorven, maar zijn oude moedertje leefde nog. Zij, die zoveel tranen om hem had geschreid en zo heel veel voor hem had gebeden. Zij heeft nog het grote geluk mogen beleven haar zoon terug te zien. Temidden van allerlei jachttrofeeën, geweien en een berehuid, hangt een grote foto van zijn vader en moeder.

„Zo jongen, nu heb ik lang genoeg gewacht. Je ogen dwalen steeds door mijn „villa” en je doet net of ik lucht voor je ben. Dat staat me niets aan. Allé, voor de dag met je narigheid. Iets vrolijks zal het zeker niet zijn, want je trekt een gezicht als drie dagen slecht weer. Om zo bij weg te lopen, jô.”

Na deze reprimande overwint Hans zijn bleuheid en vertelt van zijn angst en dat dreigende, van vaders verdrietige gezicht en van de baron en de politie. „Moeder zegt, we moeten vader helpen, maar hoe? En waarmee?”

Cas vraagt: „Wanneer was je vader voor 't eerst zo . . . zo vreemd? Op welke dag bedoel ik.”

„Maandagavond.”

„Maandagavond? Hé . . . 's Middags hebben we samen in die vliegende storm de rietmatten gered. Maar toen was je vader in een uitstekend humeur. Daar begrijp ik niets van. Maar 't zal wel wat meevallen, Hans.”

Opeens schreeuwt Hans angstig: „Daar zijn ze! O, Cas, ze komen! Dáár . . .! De baron ook. Ik . . . ik . . .” Hij vliegt naar de deur om weg te hollen. Hij wil maar liefst zo ver mogelijk

uit de buurt van de baron blijven.

„Blijf hier, domoor. Je laat me schrikken,” zegt Cas. „Wie zijn er? Wie komen eraan?”

Cas kijkt door het kleine raam en ziet de drie mannen naderen. Twee in uniform en de heer met de grijze jas en de hoge rijlaarzen is de baron. Naast agent Boogers loopt de politiehond. Ze komen in stevige pas op de hut af. Rustig zegt Cas: „Er is helemaal geen reden tot ongerustheid, Hans.”

Alle goede voornemens om flink te zijn en om vertrouwen te hebben, verdwijnen in een ommezien. Zijn hart klopt onstuimig.

Er wordt krachtig op de deur van de hut geklopt. Cas is juist klaar met het stoppen van zijn onafscheidelijke pijp. Hij staat kalm op en maakt de deur open voor zijn bezoekers.

De baron stapt het eerst binnen en dadelijk achter hem volgen de twee politiemannen. De woonkamer van de hut is bijna vol. De baron stoot haast zijn hoofd tegen een van de scherpe punten van een rendiergewei.

„Goedemiddag, heren,” zegt Cas en met dezelfde kalme stem vervolgt hij: „Waarmee kan ik u van dienst zijn?”

„Dat zullen we u uitleggen,” begint de politiechef en hij kijkt naar Hans. Ook de ogen van de baron blijven nu op Hans rusten. Het blijkt dat hij nu pas opmerkt dat het Hans de Groot is die hier in de hut zit.

„Wat doe jij hier, jongen?” buldert de baron en zijn gezicht wordt rood van drift.

„Je bent een brutale, jij. Vanmorgen moest ik je van mijn tuin jagen en nu zit je hier. Wat voer je hier uit?”

„Ik . . . ik . . .”

„Ja, nu sta je wat te stotteren en weet je geen antwoord. Je bent zeker ook in het complot. Hoe kan het ook anders.”

Cas maakt een eind aan het gebulder van de baron. Heel rustig zegt hij: „Hans is mijn jonge vriend, baron. Ik heb hem gevraagd of hij hier wilde komen. Hij is mijn gast en het is dus heel gewoon dat hij hier is. Hans is zo dol op verhalen over de jacht op groot wild.”

„Ja, mooie verhalen,” bromt de baron. „Het zal wel weinig goeds zijn wat hij hier leert.”

Cas kijkt de baron een beetje spotlachend aan. Hij geeft op de laatste woorden niet eens antwoord. Hij zegt tegen Hans: „Ga maar naar huis. Het lijkt erop dat de heren mij even alleen willen spreken. De baron meent het zo kwaad niet, hoor. Houd je maar aan wat je moeder zei. Niet meer piekeren, hoor. En de verrassing bewaar ik voor je. Kom hem maar zo gauw mogelijk halen.”

Hans zoekt zich een weg achter de ruggen van de mannen langs. Hij slaakt een zucht van verlichting als hij buiten komt.

Op de terugweg naar huis voelt hij zich doodmoe en eenzaam. Ook bij Cas kreeg hij geen hulp. Alles werd nog erger. Voor de tweede maal vandaag striemden de woorden van de baron hem. Ze kwamen harder aan dan een paar stevige klappen gedaan zouden hebben.

„Jij bent zeker ook in het complot. Hoe kan het ook anders.” Wat zou de baron met deze woorden bedoelen? Waarom kwam hij met de politie bij Cas? Hans bewondert zijn vriend Cas om de grote kalmte waarmee hij de driftige baron antwoord gaf.

Kon hij ook maar zo kalm zijn. Dan zou hij tegen de baron zeggen: „Het is uw schuld dat vader zo . . .” Ja, wat zou hij eigenlijk zeggen? Maar Cas is zijn vriend voor altijd. Die was voor de grootste beer in Alaska niet bang, laat staan voor de bulderende baron.

5. DRIE BRIEVEN VOOR VIJFTIG GULDEN

Gart-Jan Flipse staat in de omtrek slecht bekend. Hij woont even buiten Nieuwkerkerwoud bij zijn oude vader in. De politie houdt steeds een oogje op hem en de boswachters liggen wel eens een hele lange nacht op de loer om hem te kunnen betrappen. Maar Gart-Jan is een erg gladder vogel. Hij laat zich niet zomaar vangen. Hij is een onverschillige kwant en heeft een paar vuisten als voorhamers. Blijf maar liever bij

hem uit de buurt. En vooral als hij uit de herberg komt. In de herberg is hij een vaste gast. Daar gaat hij niet heen om alleen een praatje te maken, nee, hij is verslaafd aan de drank. Hij gaat erheen om te drinken. Ze zeggen in het dorp dat niemand zoveel drinkt als Gart-Jan, de stroper. Om geld te kunnen verbrassen, moet je het hebben ook en daar ontbreekt het hem nog wel eens aan. Als zijn geld opraaft, gaat hij weer een paar weken stropen en verkoopt het wild. Zijn vader is al vijftenzestig geweest. Die krijgt zijn ouderdomspensioen.

Voor Gart-Jan zijn er ook nog andere manieren om aan geld te komen. Er voor werken, echt er voor werken, zoals ieder fatsoenlijk mens doet, deed Gart-Jan nooit. Zijn oude vader kookt thuis zo goed en kwaad als dat gaat voor zich zelf en zijn zoon het potje. De oude Flipse was nu ook niet direct wat je noemt een harde werker, maar sterke drank raakte hij nooit aan. De oude man heeft er veel verdriet van dat zijn zoon een onverschillige drinker is. Nu hij zo oud geworden is, denkt hij vaak na over zijn leven. Langzaam maar zeker is het tot hem doorgedrongen dat het verre van goed was. Ook hij was altijd een stroper. Hij kon niet buiten het opwindende van dat leven. Hij moest gaan. Steeds weer. Nu kan hij niet meer. Daarvoor is hij te slecht ter been.

Tegenwoordig tracht hij nog iets van het vele verkeerde goed te maken. Sinds hij op zolder een oude bijbel gevonden heeft, die aan zijn vrouw behoorde, spelt hij vaak de moeilijke woorden uit dit boek. Ook nu doet hij dat.

Boven klinkt gestommel. De trap kraakt. En dan duurt het niet lang voor Gart-Jan met warrige haren en een slaapgezicht binnenstapt. Hij is nu pas opgestaan; het is al bijna twee uur in de middag. De laatste nacht is hij erop uit geweest en de nacht daarvoor ook.

Als hij zijn vader lezende vindt, begint hij luid-lachend te spotten: „'t Lijkt me knap lastig als je er een geweten op na gaat houden. Neem liever een stevige borrel, kerel, dan vergeet je je zonden veel gemakkelijker. Ha-ha-ha!”

Flipse kijkt zijn zoon bestraffend aan. „Het past jou niet te spotten, Gart-Jan. Jij met je borrel . . . bah! Het zou voor jou beter zijn als je er nooit meer een kreeg. Misschien kwam bij jou dan ook nog eens de behoefte om in de bijbel te lezen.”

„Ouwe-mannenpraat,” schampert Gart-Jan en hij loopt onverschillig fluitend naar de pomp om zich te wassen.

Flipse gaf zijn zoon altijd een verkeerd voorbeeld. Hij is een even hartstochtelijk stroper geweest als zijn zoon. Nee, hij zal hem nu niet meer op het goede pad kunnen krijgen. „'t Is te laat . . . te laat,” zucht de oude man. „'t Is alles mijn eigen domme schuld. Maar al kan *ik* het niet, *Eén* is er die het wel kan. Dat zegt mijn oude boek. Al drinkt hij nog zoveel, al is Gart-Jan slimmer en sterker dan alle politie-agenten en boswachters, *Hij* kan hem redden. En dit troost de oude stroper, die zich gelukkig voelt nu hij tot inkeer is gekomen.

Zijn gerimpelde vinger glijdt verder langs de moeilijke woorden. Zijn bevende lippen spellen de lettergrepen en Gart-Jan bespot hem opnieuw. Iedere dag doet hij dat.

Zo leven ze, de oude en de jonge Flipse. Er komen in het kleine huis weinig mensen. Cas wipt nog wel eens binnen voor een praatje met de oude man. En de dominee komt nog wel eens aan. Een paar weken geleden op een avond kwam hij toen Gart-Jan thuis was. Gart-Jan had gevloekt en dominee de deur gewezen. Dominee had de halfdronken kerel ten slotte zijn zin gegeven en had gezegd: „Je kunt nooit weten wat God met ons voor heeft in het leven, Gart-Jan. Het kan wel gebeuren dat je me nog eens nodig hebt en me laat roe-

pen." Dat gebeurde een paar weken geleden bij Flipse. Nu staat Gart-Jan voor een scherf die als spiegel dienst doet. Hij komt zijn haren.

„Volk!" roept een stem in het portaalje. „Volk!"

„Ja, kom d'r maar in," roept Gart-Jan. De man aan de deur komt niet binnen. Gart-Jan gaat dan maar naar de deur.

„O, gelukkig, je bent thuis," zegt de man aan de deur gehaast.

„Zou je iets voor me willen doen, Gart-Jan? D'r is haast bij. Tenminste, het moet voor vanavond gebeuren."

„Wie ben je eigenlijk?" vraagt Gart-Jan aan de man die zijn pet diep over zijn ogen heeft getrokken. De man komt iets meer naar voren.

„O, ik zie het al. Jij bent . . . ja, nu herken ik je wel."

„Ik heb haast," zegt de man en hij kijkt schichtig achterom of niemand horen kan wat hij te zeggen heeft. Op fluisterton, rad pratend, zegt de man wat hij van Gart-Jan verlangt. „Ik betaal je vijftig gulden als je 't opknapt zoals ik zei en ik betaal je tien gulden extra als je nooit aan iemand vertelt dat ik hier was en dat de brieven van mij afkomstig zijn."

Dat kan ik gemakkelijk verdienen, denkt Gart-Jan. En zwijgen? „Niemand zal uit mijn mond ooit iets over dit zaakje horen!"

„Afgesproken!"

En dan neemt Gart-Jan drie brieven in ontvangst van de man die zo'n haast heeft. Die trekt een portefeuille uit zijn binnenzak en Gart-Jan kijkt begerig naar de vele bankbiljetten die daar inzitten.

„Ik kan zo gauw geen tientje vinden. Hier, pak aan. Twee briefjes van vijftig. Maar dan ook voor altijd mondje dicht, begrepen? Als je praat, loopt het niet goed voor je af, begrijp dat goed," zegt de kerel dreigend.

„Afgesproken,” zegt Gart-Jan en hij lacht in zijn vuistje. Is dat even een voordelig zaakje. Zorgvuldig bergt hij de bankbiljetten weg.

„Dat is dat,” zegt hij tevreden grijnzend. De man pakt zijn fiets en verdwijnt zo vlug hij kan.

Ziezo, vanavond kan de stroper de blommetjes eens flink buiten zetten. Vijftig gulden cadeau. Vannacht en morgennacht hoeft hij in ieder geval niet achter het wild aan. Als die snuiter nog meer briefjes te bezorgen heeft, laat ie dan maar opkomen. De post doet het anders een stuk goedkoper, ha-ha-ha! Maar de post brengt ze natuurlijk niet op de tijd die hij wenst. Ik geloof dat die kerel een beetje in de pinairie zat. Waarom zou hij ze eigenlijk zelf niet bezorgen? Nou ja, mij een biet! Vanavond als het donker is, maar in ieder geval vóór halfzeven moeten ze bezorgd zijn, zei de kerel. En zorg ervoor dat niemand je ziet, anders kon je wel eens narigheden krijgen!

Gart-Jan neemt de enveloppen in zijn handen en leest de adressen.

Vóór halfzeven bezorgen en zo dat niemand het ziet. „Maar waarom verdient die kerel dat geld zelf niet. Dat is voor hem toch een kleine moeite? Of zou hij niet van huis weggkunnen? Over wat er in die brieven staat, maak ik me niet dik. Het zal wel niet veel fraais zijn. Vijftig gulden is geen kleinigheid. De post bezorgt voor dat geld heel wat brieven meer. Hoeveel wel? Laat ik het eens uitrekenen, denkt Gart-Jan en met een stompje potlood rekent hij op de zijkant van een krant uit dat het er maar liefst vierhonderd en zestien zijn en dat je dan nog geld overhoudt. Gart-Jan kan voor dit karweitje vele avonden dronkemansplezier beleven. Hij lacht in z'n vuistje. Ha-ha-ha!

6. EEN HUICHELAAR EN EEN DIEF

Hans was regelrecht van Cas naar huis gerend. Met bezorgdheid hoorde moeder zijn verhaal aan.

„Komt er dan nooit een eind aan de narigheid?” vraagt ze. „Nee, het is niet goed van me als ik zo denk. We moeten flink zijn. Vanavond zal vader zeker alle raadsels kunnen oplossen. Het is misschien helemaal niet nodig dat we ons zoveel zorgen maken. Kom, Hans, laat de moed niet zakken, jongen. De baron meent het vast zo kwaad niet en wat hij zei over een complot moet een vergissing zijn.”

Moeder doet ook nu weer alle moeite om vrolijk te zijn. Terwille van Hans duwt ze dat nare, verdrietige gevoel zo ver mogelijk weg, maar Hans ziet wel aan haar ogen hoe ze in werkelijkheid voelt. Hij hoort het ook wel aan het trillen van haar stem. O, was vader maar thuis. Hij is de enige die dat grote verdriet kan wegnemen.

„Ga je huiswerk maken, Hans, of ga wat tekenen. Toe jongen, denk nu niet meer aan al die verdrietige dingen. Ga het bos anders in of naar een van je schoolvrienden!”

Moeder bedoelt het zo goed, maar Hans wil niet tekenen nu. Hij kan het niet. En het bos gaat hij ook niet in. Hij is bang dat hij de baron tegenkomt.

Als moeder en Hans samen theedrinken, roept hij ineens: „O, moeder, nu komen ze hierheen. Daar . . . O!!!” Hij vliegt naar boven.

Moeder ziet hen nu ook: de baron en de twee politiemannen. Boogers bindt zijn hond aan het hek vast. Met bonzend hart gaat moeder de deur opendoen. Nu zal ze uit de mond van de baron horen waarom de laatste dagen toch alles zo vreemd is. „Goedemiddag, vrouw De Groot,” begroet de baron haar.

„Goedemiddag, baron. Komt u binnen, heren.” Moeder zet haastig stoelen voor hen klaar en vraagt: „Kan ik u dienen met een kopje thee? Ze is getrokken.”

„Nee, nee, doet u geen moeite, we willen even met u praten over een ernstige zaak. Een zaak, vrouw De Groot, waarbij uw man is betrokken, zoals u wel zult weten. Ik wilde graag van u horen: Wat uw man u precies vertelde. Wat weet u van het gebeurde op huize „Boslust”?”

„Niets, baron. Helemaal niets. Maar wat gebeurde er toch? Wat? Die onzekerheid is niet langer te verdragen. Ik weet alleen dat mijn man de laatste dagen erg verdrietig en stil was. En daarom zijn we allemaal verdrietig en ongerust. Hans vertelde mij dat u hem hebt weggejaagd en vanmiddag iets tegen hem hebt gezegd over een complot. Hij heeft daar veel verdriet over, baron. Wij begrijpen niet waarom u . . .”

Hans ligt boven met zijn oor tegen de planken van de vloer. Het is verkeerd wat hij doet. Luistervinkje spelen mag niet. Maar hij luistert niet alleen uit nieuwsgierigheid. Als de baron ook tegen moeder gaat bulderen, zoals hij tegen hem deed, zal hij . . . dan zal hij naar beneden rennen. Wat hij verder zal doen, weet hij nog niet goed, maar hij is sterk en zijn knuisten zijn hard.

„U zult alles begrijpen als ik het u heb verteld. Luistert u maar.”

Als de baron zijn verhaal ten einde heeft, zit moeder verslagen neer. Haar hoofd is gebogen zoals dat van vader de laatste dagen. Haar ogen vullen zich langzaam met tranen. „Mijn man een dief,” stamelt ze. „Het kàn niet. Het is niet waar. Het kàn niet waar zijn!”

„Ik wilde niets liever dan u te kunnen zeggen dat het niet zo is, maar de bewijzen zijn heel duidelijk.”

Boven luistert Hans. Zijn nagels priemen in de planken van de vloer. Hij bijt op zijn lippen tot hij een weë bloedsmaak proeft. Hij zou willen schreeuwen: „U liegt! U liegt! Mijn vader steelt niet!” O, wat moet ik doen?

Wat zegt de baron nu weer? „Eén pak van de waardepapieren en mijn kistje met vijftienhonderd gulden erin zijn nog niet terecht. Kunt u mij zeggen of ze . . . of ze misschien hier in huis werden verstoppt?”

„Nee!” zegt moeder en haar stem klinkt nu heel beslist.

„Kunt u dat op uw woord van eer verklaren?”

„Dat kan ik.”

„Het moet wel heel erg voor u zijn, vrouw De Groot. Ik begrijp het en het spijt me. Als uw man dadelijk had bekend, zou alles anders gelopen zijn. We moeten er nu nog achter zien te komen welke rol die Cas, die geheimzinnige kluisenaar, hierin heeft gespeeld. Ik vertrouw die man niet.” Dan

gaat de baron staan en de politiemannen, die zonder opmerkingen hebben toegeluisterd, gaan ook staan.

„Uw man komt op de gewone tijd thuis, vrouw De Groot. Praat u vanavond eens rustig met hem. Misschien kunt u hem tot een bekentenis bewegen. Dat zal zijn straf zeker verlichten.”

„U moet zich vergissen, baron. Mijn man is géén dief!” zegt moeder zacht en dan laat ze haar bezoek uit. En als ze de deur achter hen heeft dichtgedaan, leunt ze uitgeput tegen de gangmuur. „O, God, het is te veel ineens.”

Ze wordt opgeschrikt door Hans die met twee treden gelijk van de trap holt.

„Ga mee naar binnen, Hans. Het is beter dat we wachten tot vader komt voor ik je vertel wat die heren kwamen doen.”

„Vader is géén dief, moeder!” stoot hij eruit.

„Maar jongen, hoe weet jij . . .”

„Ik hoorde alles. Maar het is niet waar. Ze liegen het!” roept hij snikkend uit.

Voor de tweede maal deze middag moet moeder haar jongen tot rust brengen. Ze heeft daarbij alle moeite zich zelf te beheersen. Ze spreken nog eens af dat ze vader op alle mogelijke manieren zullen helpen.

Heb vertrouwen, wat er ook gebeurt, zei vader. Hij kan op moeder en Hans rekenen. Zij laten hem niet in de steek, nooit!

Het hekje klappt.

Vader komt thuis. Moeder gaat naar de deur, zoals altijd. Ze geeft vader een kus en helpt hem uit zijn jas, zoals altijd.

Vader ziet wit. Onder zijn ogen zijn donkere kringen. Hij ziet eruit als een zieke.

Moeder gaat niet direct naar de keuken. Ze wil eerst uit vaders

eigen mond horen dat hij niets met de diefstal heeft uit te staan. Aarzelend begint ze: „De baron is vanmiddag hier geweest met twee politiemannen.”

Vader kijkt haar verdrietig aan. „Ik had gehoopt dat ze jullie erbuiten zouden laten. Nu weten jullie dus alles.”

„Nog niet alles,” zegt moeder. „We weten nog niet wie het werkelijk gedaan heeft.”

„Vertelde de baron dan niet dat ik . . .” Moeder valt haar man in de rede. „Ja, dat tuinbaas De Groot verdàcht wordt en dat alles op zijn schuld wijst. Hans en ik willen zo graag van jou horen wie het deed, wie dat verschrikkelijke op zijn geweten heeft.” Moeder vraagt het kalm. Evenals Hans wacht ze in spanning op het antwoord.

„Ik weet het niet. Ik kan het niet zeggen. Kòn ik het maar. Als jullie soms aan mij twijfelen . . . *ik* ben de dader *niet!* Wie wel? Dat moet ik proberen uit te vinden.”

Het is aan vader te zien hoe blij hij is dat hij nu niet meer alleen voor de moeilijkheden staat. Moeder en Hans zijn flinke helpers. Hij had hen al veel eerder in vertrouwen moeten nemen. Natuurlijk geloven ze hem. Hoevele malen ontkende hij de laatste dagen al zijn schuld en steeds ontmoette hij ongelovige gezichten. De bewijzen zijn immers duidelijk. Moeder en Hans geloven in zijn woorden. Ze vertrouwen hem. Door deze hulp valt er al een gedeelte van de last van hem af. Maar de moeilijkheden zijn nog niet opgelost, want zijn onschuld werd nog niet bewezen.

Terwijl moeder het eten klaarmaakt, vertelt Hans wat hij deze middag allemaal voor onprettige ervaringen beleefde.

Als moeder het eten heeft opgedaan, zegt ze: „Zo, en nu willen we voorlopig niet meer over al die narigheid praten.” En als ze goed en wel zijn begonnen, horen ze duidelijk de klep

van de brievenbus. Even blijven de vorken en messen in rust. Wat zullen we nu weer beleven, zeggen de blikken die ze met elkaar wisselen. In de gegeven omstandigheden verwachten ze nu eenmaal weinig goeds.

„Kijk maar eens even wat er in de brievenbus wordt gestopt, Hans.”

Hij komt terug met een brief in zijn hand. Vader neemt hem aan en bekijkt het adres. „Aan A. de Groot, Zwarte Weg.” Hij kijkt achterop. Geen afzender. Dan scheurt hij de enveloppe open. Zijn ogen vliegen langs de paar regels en in uiterste verbazing herleest hij de inhoud hardop:

„Vanavond tussen zeven en acht uur kun je de dader van de diefstal ontdekken bij de drie palen aan het begin van de boslaan. Hij zal zijn buit in veiligheid gaan brengen. Zorg dat hij je niet kan zien, anders blijft hij natuurlijk weg.

Let vooral op de middelste paal.

Een vriend.”

Vader kijkt op de klok.

„Een vriend” staat er onder het briefje. Al kwam het van een vijand, dan nog zou hij gaan. Er zal wel niemand zo nieuwsgierig zijn om de laffe dader te kennen dan hij.

„Vader, mag ik met u mee?”

De Groot kijkt zijn zoon aan. Zijn jongen is al even verlangend om de dief te ontmaskeren.

„Ik vind het goed,” zegt moeder en daarmee is de zaak beklonken.

De oplossing van alle raadsels staat nu voor de deur. Door dit vooruitzicht komt er weer kleur op vaders wangen. Die verschrikkelijke verdenking zal eindelijk van hem worden afge-

nomen. Ze eten nog een hapje, niet veel meer. De opwinding maakt zich van hen meester. Ze kijken naar de klok, die volgens hen veel te langzaam gaat. Tussen zeven en acht. Geloof maar dat ze er zullen zijn! Ze hebben nog vrienden zoals uit het briefje blijkt. Lang voor zeven uur verlaten ze het huis. Moeder blijft achter. Ze is blij. Alles zal nu goedkomen. Ze brengt de schalen naar de keuken. Ze zijn nog bijna vol. Morgen hoeft ze geen eten te koken, er bleef voldoende over.

Aan de ene kant van de boslaan is een smal, droog greppeltje. Daar kruipen vader De Groot en Hans in. Achter een paar struiken vandaan kunnen ze ongezien de drie witte wachters in 't oog houden.

„Houd vooral de middelste paal in de gaten,” stond er in het briefje. Ze weten niet waarom. Het is een beetje geheimzinnig. Straks zullen ze alles weten. Ze moeten geduld hebben. Ze wachten en zo af en toe fluisteren ze een paar woorden. De tijd gaat langzaam. Wachten. Wachten.

Veraf klinken zeven slagen van de kerkklok. Pas zeven uur. De spanning neemt toe. Nu kan hij ieder ogenblik verschijnen. Ze turen naar de stille wachters van de boslaan. De middelste, de belangrijkste, verliezen ze geen moment uit het oog. Een lange, trotse gestalte die een geheim verbergt. De tijd verstrijkt.

„Zou het briefje ons bedriegen, vader?” fluistert Hans. „Zou er wel iemand komen?”

„Het is nog geen acht uur, Hans. We zullen wachten.” Dan zwijgen ze weer een hele tijd. Ze luisteren naar de geluiden van het bos.

De klok van Nieuwkerkerwoud slaat opnieuw. Halfacht! Nog niemand. Dan, vijf minuten later, knijpt Hans stijf in

vaders arm. Duidelijk horen ze schuifelpassen op de boslaan. Even blijft het stil. Dan klinken de stappen weer. Ze vergissen zich niet, de twee in de greppel. Dit is geen geluid uit het bos. Geen boom die beweegt, geen vogel, geen konijn en geen eekhoorn die dit geluid voortbrengt. Het zijn duidelijk hoorbare stappen van een mens. De sluipende stappen van de dief, denkt Hans. Nu zullen we je. Nu krijgen we je!

Zè zien iets bewegen op de boslaan: Een man. Ze kunnen hem nog niet goed onderscheiden. Hij staat ineens bij de middelste paal. Een man in een wijde jas is het, een man met een ruige baard.

„Vader, dat is, dat is Càs,” fluistert Hans en hij wil naar zijn vriend toehollen. Vader pakt hem echter met stevige greep bij de schouder en houdt hem terug. Hij legt een hand op Hans' mond. „Stil . . . stil.” Dan kijken vader en Hans wat er verder gaat gebeuren.

Cas hoorde gelukkig niet de fluisterstemmen. Hij kijkt tegen de middelste paal omhoog. Dan stapt hij met voorzichtige passen achteruit. Hij kijkt links en rechts en tuurt de boslaan af. Daarna gaat hij terug naar de paal en Hans knijpt opnieuw hard in vaders arm. Hun vriend Cas slaat zijn lange armen om de paal en klimt naar boven. Een ogenblik hangt hij zó dat zijn hand de bovenkant van de paal kan bereiken. Die hand verdwijnt in het gat bovenin deze wachter. Vader en Hans kennen dit gat. Als jongen klom vader vaak bovenop de paal en Hans deed het verleden week nog. Er stond toen een beetje water in, anders niets. Gespannen kijken ze toe. De hand van Cas komt terug uit het gat met een klein pakje erin. Precies zo'n pakje als er in de grijze werkjas van vader zat. Zijn het de vermiste waardepapieren? Cas laat ze uit zijn hand glippen. Ze komen met een doffe smak op de grond neer. De hand

gaat opnieuw in het gat. Zou daar ook het geldkistje verborgen zijn? Nee, dat is uitgesloten, daarvoor is de ruimte in de paal niet groot genoeg. De hand komt leeg terug.

Cas laat zich omlaag glijden, raapt het pakje op, stopt het onder zijn wijde jas en kijkt weer links en rechts of er niemand aankomt. Dan verdwijnt hij met haastige stappen over het bospad in de richting van zijn hut.

„Laten we hem achterna gaan, vader. Laten we . . .” Hans kan wel schreien. Het is niet mogelijk . . . het *kàn* toch niet, Cas kan toch geen dief en leugenaar zijn! Maar Hans heeft met eigen ogen gezien wat er gebeurde. Het is *wáár*!

„Kom, Hans, we gaan naar huis. Kom.” Een zucht ontsnapt vaders mond, zijn stem klinkt dof.

Nu weten ze wie de dader is. Nu *wé*ten ze, maar het maakt hen niet blij. Het neemt de zorgen eigenlijk helemaal niet weg. Of zouden ze misschien toch nog op een dwaalspoor zijn? Vanavond tussen zeven en acht uur kun je *de dader* ontdekken, stond er in het briefje.

Vader merkt verbitterd op: „Cas een gemene bedrieger, het kan haast niet, maar ik moet het wel geloven, hoe moeilijk het me ook valt.”

Hans is nog verbitterder dan vader. O, hij heeft goed opgemerkt hoe omzichtig Cas sloop. Als een dief in de nacht. Een lafaard is Cas, een huichelaar en een dief. Nooit kom ik weer in zijn hut, nooit! Het is gemeen, het gemeenste wat ik ooit heb meegemaakt, denkt Hans.

Als ze thuiskomen, gaat Hans zonder iets te zeggen naar de kast. Hij grist de tekening eruit, het verjaarscadeau voor zijn grootste vriend, die nu zijn grootste vijand is. In woede scheurt hij haar in stukken. De leeuw en haar welpen worden deerlijk verminkt. „Daar, daar, . . . *dáár*!” De stukken

gooit hij in de kachel. Dan gaat hij bij de tafel zitten met een van woede vertrokken gezicht en zijn bonzend hoofd in zijn handen gesteund.

„Hans toch, jongen toch, wat doe je, waarom . . . wát gebeurde er nu weer?”

Moeder kijkt vragend van het witte gezicht van haar jongen naar het verbeterde gezicht van haar man. Vaders stem klinkt hard als hij haar vertelt waarvan ze bij de palen getuigewaren.

„Cas is de dader. Er is geen twijfel meer! Cas, die zo mooi kan praten, die zo mooi kan vertellen, die een vriend was.”

Een vriend over wie vader eens had gezegd: „Hij is een goed christen. Als alle mensen zo waren. Laat de kwebbelende dorpsmensen en de stadsmensen liever op zich zelf letten inplaats van hem verdachtmaken.”

Maar nu . . .? Nu is uitgekomen dat de mensen uit het dorp en de stad gelijk hadden. Nu weten ze wat Cas in werkelijkheid is: Een huichelaar en een dief!

7. BETRAPT, EN TOCH . . .?

De baron en de politiemannen zijn teruggekeerd op huize „Boslust”. Ze hebben lang gepraat samen en werden het erover eens dat niemand anders de dader kan zijn dan tuinbaas De Groot.

„Eén ding is me nog niet helemaal duidelijk,” zegt de baron. „’k Begrijp niet waarom De Groot zo graag wilde dat ik u in deze zaak mengde. Hiermee maakte hij het immers alleen

maar moeilijker voor zich zelf. We zullen niets ondernemen voor we alle bewijzen in handen hebben. De papieren en het geldkistje moeten zo gauw mogelijk gevonden worden. Het zal uw taak zijn die op te sporen. En dan . . .”

„Die zullen we vinden. De dader loopt vast niet lang meer op vrije voeten rond,” zegt de politiechef met grote zelfverzekerdheid. Gewichtig voegt hij eraan toe: „Vanavond zullen we op het bureau de zaak nog eens van alle kanten bezien, baron.”

„Goed, doet u dat. Het kan niet anders, het recht moet zijn loop hebben. Hoe eerder hoe liever.”

De politiemannen stappen op.

In de eenzaamheid van zijn kamer denkt de baron nog eens rustig over alles na. Hij ziet weer de verdrietige ogen van moeder De Groot voor zich en de angstige ogen van Hans en de dof-berustende van zijn tuinbaas en ook de haast spotlachende ogen van de kluizenaar Cas, die hem met zijn rustige stem steeds maar weer verzekerde: „De Groot heeft hier niets mee te maken. De Groot is geen dief. Niemand zou dat beter kunnen begrijpen dan u, die hem al zo vele jaren kent. U, die weet dat er geen betrouwbaarder mens te vinden is. Ook ik heb met deze zaak niets uitstaande. Ook ik ben onschuldig. U, baron, en de politie, zijn op een verkeerd spoor. U vergist zich.” Dat had Cas rustig, maar heel beslist gezegd. De baron moet toegeven dat die Cas, als hij mee in het complot zit, dit wel met alle kalmte weet te verbergen.

Als de baron gegeten heeft, brengt juffrouw Willemsen een brief binnen. De baron kijkt achterop de enveloppe. Geen afzender. Hij ritst hem open. Hij leest en herleest.

„Als u wilt weten wie een van de daders van de diefstal is, kunt u die vanavond tussen zeven en acht uur ontdekken op de weg van de drie palen op de boslaan naar de hut van Cas. Hij draagt het gestolene bij zich. Zorg dat hij u niet ziet, anders krijgt hij argwaan.

Een vriend.”

De baron zit een ogenblik met het briefje in zijn handen. Een vriend. Wie kan dat zijn? Waarom zet die man zijn naam er niet onder. Tussen zeven en acht uur bij de hut van die kluizenaar.

Dan veert de baron op uit zijn rustige houding. „Daar moet ik het mijne van weten.” Hij neemt de telefoon en belt de politie op.

Boogers heeft vanavond vrijaf. Zodra de politiechef klaar is met eten, zal hij komen.

Om zeven uur is hij op „Boslust”. De baron moppert over zijn late komst en dan vertrekken ze.

Dicht bij het laantje dat van de palen naar de hut van Cas loopt, kruipen ze weg tussen de bomen. Ze wachten.

„Het duurt lang,” bromt de baron, „erg lang zelfs.” Na een hele poos wachten, fluistert de politiechef: „Daar komt iemand aan.” Duidelijk zijn de naderende voetstappen hoorbaar. Als de man vlakbij gekomen is, springt de politiechef tevoorschijn, direct gevolgd door de baron. Hij knipt zijn zaklantaarn aan en roept: „Halt, politie!”

Het licht valt op een man in een wijde jas, wiens ruige baard goed zichtbaar is. Diens ogen knipperen tegen het felle licht. Cas, de kluizenaar, staat daar voor hen.

„We zijn erg nieuwsgierig naar hetgeen u bij u hebt. Wilt u zo vriendelijk zijn ons dat te vertellen?” vraagt de politiechef scherp.

„Wat ik bij me heb?” herhaalt Cas bedachtzaam en hij kijkt ongerust. „Maar . . . hoe weet u dat ik iets bij me heb?”

„Het gaat u niets aan hoe de politie dat weet. 'k Raad u aan niet langer kiekeboe te spelen. Voor de dag ermee. Als het niet goedschiks gaat, kan het ook kwaadschiks.” De stem van de politieman klinkt dreigend en hij zet zijn woorden kracht bij door een stap dichterbij Cas toe te gaan.

„Ik zal u alles uitleggen,” zegt Cas.

„Geen uitvluchten langer. Geef het gestolene hier. Vlug!”

„Goed dan,” zegt Cas en aarzelend komt zijn hand met het aan één kant vies geworden pakje papieren onder de wijde jas vandaan.

„Hoe u hier komt, begrijp ik niet precies. Als u niet was gekomen, zou ik deze papieren in ieder geval vanavond nog bij u hebben gebracht,” zegt Cas tegen de baron.

„Ha-ha, die mooie verhaaltjes kennen we,” zegt de politiechef. „Nu willen we het geldkistje nog van u hebben, vlug wat.”

Cas antwoordt: „O, ik wilde dat ik u ook dat kon geven, dan was de verdenking van mijn vriend De Groot helemaal voorbij.”

De politiechef vraagt: „Wilt u zo vriendelijk zijn even de lamp vast te houden, baron?”

Terwijl de baron de lantaarn vasthoudt, laat de politiechef zijn handen tastend over het lichaam van Cas gaan. „Nee, het is er niet,” zegt hij teleurgesteld. „Hij draagt het niet bij zich. Waar liet u het geldkistje? Of is dat nog onder de hoede van uw vriend De Groot?”

„Waar het zich bevindt, kan ik u helaas niet zeggen, maar dat De Groot het niet in zijn bezit heeft, daarvan ben ik wel zeker.”

„U wilt het niet zeggen, maar wij zullen het er wel uit krijgen. U gaat met me mee naar het bureau. Daar zullen we u voorlopig opsluiten, tot u het wèl wilt zeggen.”

Cas moet voor de politiechef en de baron uit lopen. Hij is arrestant. Een gevangene. Een verdachte. Betraapt met een deel van de buit in zijn bezit.

Bij „Boslust” zegt de politiechef: „Nu zal de zaak wel spoedig opgelost zijn. We hebben een goede vangst gedaan vanavond. Een heel goede vangst. We kunnen tevreden zijn.”

De baron groet en gaat zijn huis binnen. Ook hij gelooft dat ze een goede vangst deden. En toch . . . diep in zijn hart heeft hij een gevoel van onzekerheid. Zou deze rustige Cas, die al zo lang in zijn bos woont en nooit iemand tot last was, maar wel velen tot zegen, een dief zijn? En De Groot, zijn trouwe tuinbaas, zou die zo gemeen kunnen zijn? Hij hoopt dat alles nog anders zal uitkomen. Hij hoopt dat De Groot en Cas de waarheid spreken wanneer zij zeggen dat ze de daders niet zijn. De bewijzen zijn echter zo duidelijk, dat de hoop in het hart van de baron wel als sneeuw voor de zon zal verdwijnen.

Op weg naar Nieuwkerkerwoud loopt Cas voor de politiechef uit. Geen haar op zijn hoofd denkt aan ontsnappen. Vanavond en vannacht en wie weet hoe lang zal hij in de cel van het kleine politiebureau worden opgesloten. Beroofd van zijn vrijheid die hem zo lief is. Cas is niet bang. Hij heeft wel voor hetere vuren gestaan in zijn leven.

8. „AFGESPROKEN?”

In het dorp weet men de volgende dag een heleboel nieuws. Als een lopend vuurtje gaat het die morgen door Nieuwerkerkewoud. — Heb je het al gehoord van die diefstal op huize „Boslust”? Ja, ze weten wie de daders zijn. Eén zit er al achter slot en grendel. Wie het gedaan hebben? Vraag je dat nog? De Groot, de tuinbaas van de baron en Cas, de hutbewoner. Ze zeggen dat de tuinbaas er vandoor is met het grootste deel van de centen. Hij is nergens te vinden. De andere dader werd door de politie gevangen genomen. Ja, dat moet een gevaarlijk karwei geweest zijn, het vangen van die Cas, je weet wel die kerel met zijn wijde jas en zijn ruige baard. Een erg gevaarlijk heerschap. Ik heb het van de politiechef zelf. Die heeft hem gevangen. Een deel van de buit had de stommeling onder zijn jas verborgen. Gelukkig zit die kerel nu veilig opgeborgen. —

Heb je het al gehoord? zegt de bakker tegen zijn klanten.

Heb je het al gehoord? zeggen de melkboer, de slager, de kruidenier. We hebben het altijd wel gedacht van die Cas. Die geheimzinnige vreemdeling in zijn afgelegen hut hebben we nooit vertrouwd. We hebben het wel bij het rechte eind gehad, zeggen de mensen. Of alles wat er wordt verteld wel helemaal in overeenstemming is met de waarheid? Daar vragen de mensen niet naar. Ze luisteren graag naar de bijzonderheden van deze diefstal. Ja, zo werd er die morgen in het dorp gepraat en 's middags als de jongens weer op school komen, staan ze fluisterend bij elkaar.

Weet je het al?

Ze kijken met spottende, minachtende blikken naar Hans. Hij merkt het op. Hij krijgt het gevoel of ze hem met naalden

prikken als hij de stekende ogen van zijn vrienden ontmoet. Hans de Groot staat verlaten op de speelplaats.

Heb je het al gehoord . . . Weet je het al . . .? Hij, Hans, is de zoon van die tuinbaas De Groot, die er, zoals de mensen vertellen, met het geld vandoor is.

Hans probeert gewoon te doen, maar de jongens blijven fluisteren en ze blijven naar hem kijken alsof *hij* een van de daders is. Dan klinkt ergens zachtjes het woord „dief”.

Hans hoort het. Zijn wangen worden rood. Laat ik me kalm houden, denkt hij. Flink zijn, gewoon doen. 'k Behoef toch niet te kleuren. 'k Behoef me toch niet te schamen. Hij kijkt in 't rond. Waar is zijn beste schoolvriend. Waar is Gert van Zanten? Is hij nog niet op 't schoolplein? Ja, hij is er wel. Hij staat bij een clubje jongens. Ze luisteren naar wat hij vertelt. Maar waarom komt Gert niet naar hem toe? Hij moet nog iets met hem afspreken.

„Gert, hoor eens . . .”

Het fluistergesprek staakt. Gert luistert niet naar Hans. Hij geeft geen antwoord en gaat niet naar hem toe. Hij gaat vijandig een paar stappen achteruit en ook de andere jongens gaan terug.

Opnieuw schiet het bloed naar Hans' wangen, waardoor ze er uitzien als pioenrozen. Om zich groot te houden, zegt hij nog: „Doe niet zo mal, jô, luister nou eens.”

„Naar jou luister ik niet meer,” bijt Gert hem toe. „Ik heb al genoeg gehoord. Genoeg!”

„Wàt heb je gehoord, zeg op. Zeg op als je een vent bent.”

„Dat hoef ik je niet te zeggen. Iedereen weet het toch. Iedereen! Jij zeker niet, hè? Jij weet zeker nergens van. Jij zult je mond wel dicht moeten houden van je vader. Je moet niet denken dat ik het niet hardop durf zeggen. Je moet niet den-

ken dat ik bang voor je ben. Iedereen weet het immers dat jouw vader een *dief* is!"

Het blijft na deze woorden stil. Even maar. De hoogrode kleur bij Hans is verdwenen. Hij wordt wit . . . spierwit. Hij staat een ogenblik bewegingloos, niet lang. Dan springt hij naar

voren. „Hier, hier, hiér!” schreeuwt hij dan. Met zijn harde vuisten raakt hij Gert waar hij kan. Ze vechten als vijanden, Hans en Gert, die altijd de dikste vrienden waren. Met geweld slaan ze erop los. Ze pakken elkaar vast en vechten als leeuwen. Hun adem gaat stotend. Ze rollen op de grond, om en om wentelen ze. De slagen vallen aan beide kanten. De jongens staan in een wijde kring om hen heen.

„Daar, dáár!” gilt Hans en stompt Gert tegen zijn mond, tegen zijn neus. Zelf krijgt hij een klap op zijn oog. Om en om rollen ze. Tot Hans bovenop Gert zit en een roffel slagen op diens hoofd en in diens gezicht laat neerkomen. Zijn teleurstelling, zijn angst, zijn ongerustheid en zijn opgekropte woede van de laatste dagen geven hem grote kracht. Als een dolleman slaat en stompt hij.

„Mijn vader is geen dief, versta je. Géén dief! Versta je, versta je!”

Er stroomt bloed uit Gerts mond. Hij wringt zich in allerlei bochten om de felle stompen te ontgaan. De jongens roepen: „Hou op, hou op. Je slaat hem nog ongelukkig!” Maar Hans houdt niet op. Van drift weet hij niet meer waar hij slaat. Een paar jongens trekken hem met geweld van Gert af. In woede keert hij zich nu tegen hen. Hij slaat en hij trapt om zich heen.

„Mijn vader . . . mijn vader . . . is geen dief . . . géén dief!”

De jongens ontwijken zijn schoppen en zijn wild maaiende armen. Ze gaan op de loop.

„Helden! Helden!” schreeuwt Hans. Hij wil hen narennen. Dreigend gaat zijn vuist omhoog. „Ik zal je leren, ik zal . . .” Er worden een paar sterke handen op zijn schouders gelegd. Hij probeert ze van zich af te schudden, maar dat lukt hem niet.

„Hans,” klinkt zacht bestraffend een stem.

Mijnheer Wagenvoort, het hoofd van de school, draait de driftkop langzaam met zijn gezicht naar zich toe. Hij kijkt hem diep in de ogen. Hijgend staat Hans daar. Zijn ene oog is dik en uit zijn neus drupt bloed. Zijn wangen zitten vol vuile vegen, zijn haar zit verward, zijn kleren zijn stoffig en in zijn jas gaapt een lelijke scheur.

Mijnheer Wagenvoort schudt langzaam zijn hoofd. „Zo is het

niet de goede manier, Hans," zegt hij zacht. Hij heeft wel begrepen hoe deze ruzie is ontstaan. „Jammer dat ik niet eerder hier was, jammer.”

Ook hij hoorde de geschiedenis over Hans' vader en diens vriend Cas. De bakker lichtte zijn vrouw in en hij hoorde het van haar.

„Ga met me mee naar binnen, driftkop,” zegt hij, maar zijn woorden klinken niet bestraffend. Als ze in school zijn, zegt hij: „Zo, ga nu eerst naar de kraan, drink maar eens flink en maak je wat toonbaar. Terwijl zal ik je slachtoffer ophalen.”

Als meneer Wagenvoort met Gert binnenkomt, is Hans juist klaar. „Zo, nu ga jij je ook eerst opknappen, Gert, en dan verwacht ik je bij me thuis.”

Het hoofd van de school gaat de klas binnen van juffrouw Doevendans en zegt: „Juffrouw, ik moet even naar huis. Als ik om halftwee niet terug ben, wilt u dan alvast ook met mijn klas beginnen en zolang toezicht houden?”

„Zeker, mijnheer Wagenvoort, zéker.” Nieuwsgierig kijkt de juffrouw naar de toetgetakelde Hans.

In de studeerkamer van meneer Wagenvoort voelt Hans zich onwennig. Zijn anders zo vrolijk-lachend rond gezicht staat strak. Het kriebelt verdacht in zijn ooghoeken en zijn lippen trillen. Hij zou kunnen grienen als een klein kind. Hij zou zich helemaal willen uithuilen. Iedere dag wordt het verdriet groter. Vrienden heeft hij niet meer. De baron werd zijn vijand. Cas is ook zijn vijand en Gert en al de jongens op school en al de mensen in het dorp. Overal zijn nog alleen maar vijanden. Overal! Maar vader is vader; hij is geen dief. Géén dief! Door deze gedachte kan hij zijn tranen terugdringen en het trillen van zijn lippen bedwingen. Hij richt

zijn hoofd fier op. Ieder die zijn vader beschuldigt, is zijn vijand. Laat ze maar opkomen, de lasteraars. Zijn vuisten zijn sterk. Nu zit hij hier met een geschonden gezicht en een gescheurde jas.

Meneer Wagenvoort zegt: „Misschien zou ik vroeger wel net zo gedaan hebben als jij, Hans. Op jouw leeftijd was ik net zo'n driftkop. Nu ik ouder ben en het leven me een heleboel geleerd heeft, weet ik dat het niet goed was wat ik vroeger deed.”

Als er gebeld wordt, loopt hij de studeerkamer uit en komt terug met Gert. Als die is gaan zitten, vraagt meneer Wagenvoort: „Willen jullie me nu eens precies vertellen wat er gebeurde waardoor jullie zo ineens vijanden bent geworden?”

Beiden zwijgen.

„Laat mij dan uitspreken hoe ik denk dat de ruzie is ontstaan. Als ik het verkeerd heb, moeten jullie het zeggen. Was het verhaal over de diefstal op huize „Boslust” dat op 't ogenblik in het dorp de ronde doet de aanleiding, Gert?”

„Ja, meneer.”

„En op 't schoolplein is daarbij natuurlijk ook de naam van Hans' vader genoemd. Was dat de oorzaak van je drift, Hans? Of was er een andere aanleiding?”

Hans geeft een ontwijkend antwoord.

Verdrietig zegt hij: „Vader is geen dief. De mensen liegen en Gert liegt!”

„Heb jij gezegd dat Hans' vader een dief is, Gert?”

„Iedereen zegt het, meneer. Iedereen!”

„Ja, Gert, iedereen zegt het, maar wat ik van jou wil weten is of jij het ook hebt gezegd. Of jij het misschien gezegd hebt om Hans, je vriend, pijn te doen. Dat wil ik weten.”

Nu meneer Wagenvoort het zo vraagt, voelt Gert pas hoe erg

het moet zijn als je vader een dief is en ze dat ook nog midden in je gezicht zeggen. Gert buigt het hoofd en knikt.

„Ja, Gert, ik kan nu wel zo ongeveer begrijpen hoe alles in zijn werk ging. Jij wilt natuurlijk geen vriend zijn met een jongen wiens vader, zoals immers iedereen vertelt, een dief is. Een dief die er met het geld vandoor ging.”

Hans wil opspringen en zich verweren of weglopen uit deze kamer.

„Blijf kalm, Hans. Ga rustig zitten. Ik ben nog niet uitgepraat.”

Gert zwijgt.

„Ik kan het begrijpen, Gert. Heus, het zou de meeste jongens en misschien mij vroeger net zo gegaan zijn,” zegt hij.

Hans voelt zich wanhopig. Dit zegt meneer Wagenvoort, zijn meester, voor wie hij anders door 't vuur zou gaan als het moest. Nu niet meer. Nee, nu niet meer. Zelfs hij is het met Gert en de anderen eens. Zelfs hij is zijn vijand geworden.

„Maar toch was het heel verkeerd wat je deed, Gert. Je liet je vriend in de steek. Je werd zijn *vijand* op het ogenblik dat hij meer dan ooit een vriend nodig had. Er is een oud spreekwoord dat zegt dat je ware vrienden pas in de nood leert kennen. Een vriendschap alleen maar in de tijd als alles voor de wind gaat, als alles plezierig is, heeft geen waarde. Jezus gaf ons een ander voorbeeld. Ja, het is voor ons vaak moeilijk dat te volgen. Toch vraagt Hij het van ons. Stel je eens voor, dat Jezus ons niet meer wilde kennen, dat Hij de vriendschap maar direct losliet als wij iets verkeerd deden. Wat zou er dan van ons terechtkomen? Niets immers, want wij doen iedere dag vele malen verkeerd. En als Jezus ons de rug toeerde wanneer vader of moeder of broer of zuster een fout maakten, zou dat voor ons nog erger zijn. Jezus doet dat niet.

Omdat wij, mensen, wij allemaal, steeds weer fouten maken, steeds weer opnieuw zondigen, kwam Jezus immers op aarde. Daarom gaf Hij het voorbeeld. Wat dacht je, Gert, zou jij dit voorbeeld volgen door te doen zoals je deed? Kijk me eens aan, Gert."

Gert kijkt meneer Wagenvoort in de ogen. Begrijpende ogen die niet boos of minachtend op hem neerzien.

„Ik heb er veel spijt van, meneer. 't Was verkeerd van me,“ fluistert hij.

„Dat wist ik, Gert, en ik ben blij dat je het inziet. Maak dan nu Hans weer blij door hem opnieuw je vriendschap aan te bieden. Geef hem de vijf.“

Gert staat op. Hij voelt zich opgelucht. Hij steekt als een Hollandse jongen Hans zijn knuist toe. Aarzelend neemt Hans deze aan.

„Kom, Gert, ik laat je even uit. De school is al begonnen. Haast je. Hans en ik blijven nog een ogenblik hier. Meneer Wagenvoort doet de deur achter hem dicht. Gert neemt een paar fikse stappen en gaat de school binnen. Als hij in de klas komt, kijken de jongens en meisjes hem nieuwsgierig aan.

„Heb je straf gehad, Gert?“

„Gert, wat is er gebeurd?“

„Waar is die . . . die Hans de Groot nu?“

Gert beantwoordt de gefluisterde vragen niet. In zijn hart is hij blij om de herwonnen vriendschap. Als meneer Wagenvoort het je uitlegt, begrijp je zo goed waarom je verkeerd deed.

De hoofdonderwijzer praat nog even met Hans. Hij vraagt:

„Wat zei Gert, waarom je zo kwaad werd, Hans?“

Hans kijkt zijn meester aan alsof hij wil zeggen: ik ben geen

verrader, wat denkt u wel van me. Zijn onderwijzer begrijpt deze blik wel. Hij zegt: „'k Bedoel niet dat je voor klikspaan moet spelen. Je weet heel goed hoe 'n hekel ik juist daaraan heb.”

Hans begrijpt en beantwoordt de vraag. „Gert zei: Iedereen weet het toch. Iedereen weet toch dat jouw vader een *dief* is. Maar het is gelogen. Gelógen! Vader is géén dief!”

„Ik geloof wat je zegt, Hans, en ik begrijp ook je drift. Maar, al begrijp ik die, daarom is het nog niet flink als je gaat stompen en slaan en vechten. Ik weet hoe moeilijk het is om in zulke ogenblikken te doen wat Jezus van ons verlangt. Jezus zegt niet: sla d'r maar op, geef ze d'r flink van langs als ze je te na komen! Jezus verlangt dat je je drift beheerst. Hij verlangt dat je Hem om hulp vraagt als je niet meer tegen de moeilijkheden op kunt. Niet met geweld, niet met je vuisten kun je overwinnen, Hans. Alleen door gebed. Zal je proberen zo je moeilijkheden op te lossen?”

„Ja, meneer,” zegt Hans en evenals Gert denkt hij: als meneer Wagenvoort het uitlegt, wordt alles anders, veel gemakkelijker. Dan zijn de moeilijkheden al haast overwonnen.

„Zo, Hans en nu moet je me toch eens vertellen wat je afweet van hetgeen er op „Boslust” gebeurde.”

Hans vertelt alles wat hij weet en meneer Wagenvoort luistert in spanning. Zijn onderwijzer twijfelt geen ogenblik aan de waarheid ervan. Als de baron en de politie en de mensen het nu ook wilden geloven, kon alles weer goed komen.

„'k Hoop voor je vader en moeder en natuurlijk ook voor jou dat alles heel gauw wordt opgelost, Hans. Als er nog moeilijke ogenblikken voor je komen, denk dan aan wat ik je zei. Niet met je vuisten!”

Als ze in de klas komen, kijken ze allemaal naar Hans alsof

hij een van de zeven wereldwonderen is. Hans de Groot, de zoon van een dief.

Meneer Wagenvoort bedankt juffrouw Doevendans voor haar hulp en sluit de tussendeur van de lokalen. Dan gaat hij vertrouwelijk over zijn lessenaar leunen en zegt: „We moeten eens even met elkaar praten. Jullie hebt natuurlijk allemaal wel gehoord wat de mensen vertellen over Hans' vader, niet-waar?”

De jongens en meisjes schuifelen in hun banken heen en weer. Ze gluren tersluiks naar Hans, een beetje spottend en minachtend. Dan kijken ze nieuwsgierig naar meneer Wagenvoort.

„Ik wilde eigenlijk alleen maar zeggen dat al die mensen het wel eens helemaal mis kunnen hebben. Misschien lachen jullie me wel uit, want iedereen zegt het toch. Maar de mensen vergissen zich. De schijn is tegen Hans' vader, maar schijn bedriegt! Als eerstdaags uitkomt wie de dader is, wat ik zeker geloof dat gebeuren zal, zou onze vriend Hans al die tijd verdriet hïjden door jullie gefluister en geplaag. Dat is oneerlijk. Dat is geméén! Hans heeft me gezegd dat zijn vader, over wie iedereen durft fluisteren en lasteren, zo eerlijk is als goud. En ik geloof hem. Verstaan jullie me goed? Ook ik geloof dat de vader van Hans zo eerlijk is als goud! 'k Hoop dat de werkelijke dader gauw gevonden wordt. Hans hoort in onze klas. Hij is onze vriend en voor een vriend komen we op. Allemaal! Afgesproken?”

In de klas klinkt instemmend gemompel. Dan begint pas de les.

Voor de school die middag uitgaat, dankt meneer Wagenvoort de Heer voor de goede afspraak die zij samen mochten maken. En zo is er een einde gekomen aan deze wonderlijke

schoolmiddag. Ieder neemt zich voor, Hans te helpen waar hij maar kan. De vader van Hans is zo eerlijk als goud, zei meneer Wagenvoort. Hij is de dader niet. Allen in de klas zijn nieuwsgieriger dan ooit om te weten wie dan wèl de dader is. Allen zijn heel nieuwsgierig naar de afloop van het gebeurde op huize „Boslust”.

9. DRIE BRIEVEN EN EEN BOEK

Cas wordt uit zijn cel gelaten en het kleine politiebureau binnengebracht. De politiechef zit achter zijn bureau.

„Uw naam!” vraagt hij bits.

„Men noemt mij altijd Cas,” luidt het rustig gegeven antwoord.

„Uw naam voluit, voornaam en achternaam,” klinkt het nog bitser.

„Casper Johannes Koperberg.”

De politiechef schrijft de namen op.

„Wanneer geboren?”

„Tien december achttienhonderd achtennegentig.”

„In welke plaats?”

„Oudwijkerbroek.”

„Beroep?”

„Zonder beroep.”

„Maar u hebt in uw leven toch wel eens iets uitgevoerd. U hebt toch wel een vak zeker?”

„Vroeger, ja, vroeger was ik boswachter op het landgoed van een bekende jager op groot wild. Als hij op jacht ging, was ik

meestal zijn tochtgenoot. 'k Was vijf jaar samen met hem in Alaska, daarna drie jaar in Amerika, waar hij woonde, en daarna weer vijf jaar in Alaska. Na de dood van de heer Collins werd de buitenplaats waar hij woonde door zijn familie verkocht en nu ben ik al geruime tijd zonder beroep."

„Zo, zo," bromt de politiechef en zijn pen krast ijverig over het papier.

„Waar leeft u van?"

Cas peinst over de vraag na alsof hij in tweestrijd is of hij deze al of niet zal beantwoorden.

„Ik vroeg: Waar leeft u van? Hoe verdient u de kost als u dat beter verstaat."

Cas aarzelt niet langer. Waarom zal ik de waarheid verzwijgen, denkt hij. „Van een pensioen dat inging direct na de dood van mijnheer Collins."

„Nog andere bronnen van inkomen?"

„De opbrengst van een paar boerderijen die ik kocht van het geld dat mijnheer Collins mij bij zijn dood naliet. Het was natuurlijk maar een klein gedeelte van het vele dat hij bezat. Een legaat zoals men dat noemt."

„Een paar boerderijen?" vraagt de politiechef ongelovig. „En hoeveel geld krijgt u dan wel iedere week van dat pensioen en die bezittingen als ik vragen mag?"

„Als u het beslist wilt weten, mijn inkomen bedraagt wekelijks ruim tweehonderd gulden. Dat is wat ik in handen krijg. De belasting is er dan al af."

„Dus u bezit een paar boerderijen, hebt in uw eentje meer dan tweehonderd gulden te verteren en woont hier in een hut?"

„Zo is het," zegt Cas en kijkt met een glimlach om de lippen naar de verwonderde politiechef.

„Dus . . . als ik u kan geloven, is u eigenlijk rijk?"

„Rijk, nee, dat niet. 'k Heb mijn geld hard nodig. Eigenlijk kom ik nog te kort.”

„Maar het leven in die hut kost u toch bijna niets,” merkt de chef van politie op.

„Nee, daar hebt u gelijk in. Veel kost dat niet, maar toch kom ik geld te kort. Misschien verwondert dat u, maar het is de waarheid. En als u nu weet dat ik helemaal geen belangstelling heb voor geld, zal het u misschien nog onbegrijpelijker worden. Het spijt me dat ik u dit allemaal heb moeten vertellen. Met mijn zaken heeft niemand iets te maken.” Verder geeft Cas geen verklaring. Hij zegt niet waarvoor hij zijn geld, dat vele geld, allemaal nodig heeft. De politiechef kijkt hem nieuwsgierig aan. Hij begrijpt er niets van. — Een pensioen, een paar boerderijen, een leven dat bijna niets kost en toch geld te kort komen, rara!

„'k Zou wel eens precies willen weten waar dat geld dan allemaal blijft,” merkt de politieman op.

„'k Geloof dat dat bij het onderzoek van deze diefstal niets ter zake doet. U zult het me dan ook niet kwalijk nemen als ik het voor me houd.” Verder zwijgt Cas. Hij tuurt onverschillig door het raam.

„Omdat u geld te kort komt, hebt u zeker samen met de tuinbaas de baron bestolen. Zo zal het zijn. Beken het maar.”

„Ik verzoek u dringend tuinbaas De Groot erbuiten te laten. Hij is een eerlijke kerel. U hebt niet het recht hem verdacht te maken. En een bekentenis heb ik niet te doen. Ook ik ben onschuldig.”

„Bij tuinbaas De Groot werd een bundel waardepapieren ontdekt en Casper Johannes Koperberg betrapten we met de andere bundel gestolen papieren. Die De Groot, die eerlijke De Groot, zal wel gauw hier zitten om je gezelschap te hou-

den. Twee eerlijke kerels in één cel. Een pensioen en boerde-rijen. Je denkt zeker dat de politie die mooie verhaaltjes nog gelooft ook. Zal ik eens zeggen hoe ik erover denk? Casper Koperberg leeft van diefstal en inbraak. Hij trekt van de ene plaats naar de andere. Zodra de grond hem ergens te warm wordt onder de voeten, verdwijnt hij. Alaska is ver weg. Misschien is u daar wel nooit geweest. Het is een mooi verhaaltje om het verleden te verdoezelen. Als het je was gelukt, zou je hier ook alweer verdwenen zijn. Daarom woon je in een hut. Die kun je gemakkelijk in de steek laten. Daarom woon je zo diepweg in het bos en komt met zo weinig mensen in aanraking. Alaska — een mooi verhaaltje. Maar als je nu heus denkt de politie te kunnen misleiden, moet je wel heel wat vroeger opstaan. Als je 't mij vraagt, ben je een beroepsdief. En het geld, het kistje met geld dat ergens verstopt werd, zullen we vinden. Reken maar. Zo, Casper Koperberg, nu weet ik genoeg van je. Genoeg! 'k Zal je weer veilig in je cel opbergen."

De politiechef staat op en gebiedt Cas mee te gaan naar zijn cel.

Cas kijkt hem rustig aan.

Voor hij de celdeur sluit, zegt de politiechef nog: „Denk nu maar ernstig na over alles. Als je je straf niet wilt verzwaren, beken je zo gauw mogelijk.”

De sleutel knarst in het slot en Cas hoort de holklinkende stappen van de weggaande politiechef. Over de manier waarop hij aan de waardepapieren kwam en over het briefje van „een vriend” dat bij hem thuis ligt, vertelde hij niets. Eerlijk gezegd was hij dit helemaal vergeten. Hij loopt heen en weer in de kleine, kale ruimte. Hij heeft trek in een pijp tabak. Zijn pijp en zijn tabak moest hij afgeven. Hij berust erin. Als hij

iets gegeten en gedronken heeft van hetgeen agent Boogers hem bracht, kleedt hij zich uit, knielt voor de schamele krib en stapt daarna in bed. Al spoedig geeft hij zich over aan een verkwikkende slaap.

In de morgen van de volgende dag ontdekt de politiechef, die samen met agent Boogers een onderzoek instelt in de hut van Cas, een paar dingen die hem tot diep nadenken brengen. In een kast die zij openbreken, liggen een paar dikke boeken. Hij slaat er een van open. Er staan een heleboel cijfers en namen in. Het is de boekhouding van Cas. De uitgaven van Cas. In dit boek staat opgeschreven aan wie de Amsterdamse Bank, waar Cas zijn geld in bewaring heeft, regelmatig bedragen stuurt.

De politiechef leest:

Onderhoud van Elisabeth-hoeve (reparaties aan stallen)	f 250.—
Wekelijkse toelagen:	
J. C. Koperberg - Oudwijkerbroek	„ 30.—
Jan Sanders - Amsterdam	„ 20.—
John Peeters - Antwerpen	„ 25.—
Familie Evers - Oudwijkerbroek	„ 25.—

Allemaal onbekende namen. Maar dan worden de ogen van de politiechef groot van verbazing. Er komen ook bekende namen in het boek voor.

Familie Van Laar - Nieuwkerkerwoud	f 25.—
Familie Van Zanten - Nieuwkerkerwoud	„ 25.—
Matje Gommers - Nieuwkerkerwoud	„ 20.—

Familie Van Laar — een van de grootste gezinnen uit Nieuwkerkerwoud. Flinke mensen, maar tobbers. Van Laar verdient lang niet genoeg om zijn groot gezin te onderhouden.

Familie Van Zanten, ook arme mensen. Een van hun kinderen ligt in een sanatorium.

Matje Gommers, — wekelijkse toelage twintig gulden. Kreupele Matje zoals iedereen haar noemt. Zij leeft alleen in haar huisje. Arme Matje, die door velen wordt bespot om haar ongelukkige benen. Die met moeite de kost bijeenscharrelt door uit werken te gaan. Zou het dan toch waar zijn, wat die Cas, die Koperberg hem vertelde? Zou hij dan toch de bezitter zijn van een paar boerderijen en een inkomen hebben van ruim tweehonderd gulden iedere week en zou hij dit geld gebruiken om anderen te helpen? Maar... waarom... waarom steelt hij dan? Het is een duistere zaak. Een onbegrijpelijke zaak.

Agent Boogers heeft een stapeltje brieven in de hand. „Wilt u deze nog doorzien, chef?”

„Klap,” het boek slaat dicht. „Wat vroeg je, Boogers? Of we deze nog moeten doorzien?”

„Nee, laat maar. Laat maar. — Dit boek zullen we meenemen. Hier staat genoeg in. Andere dingen dan ik verwachtte. Héél andere.” Ahteloos kijkt de politiechef toch even naar de brieven die Boogers op tafel legde. Dan sperren zijn ogen zich opnieuw open. „Het is net of ik het handschrift van het bovenste briefje al eens eerder zag.”

„Aan Cas in de boshut,” staat erop. Hij neemt het briefje in handen en leest.

„Wát?” roept hij verbaasd uit. Nogmaals leest hij om vooral zeker van zijn zaak te zijn.

„Beste Cas,

Men zegt dat De Groot een dief is. Als je hem wilt redden, moet je vanavond tussen zeven en acht uur het gestolene ophalen. Het ligt verborgen bovenin de middelste witte paal aan het begin van de boslaan.

Een vriend.”

„Wonderlijk, wonderlijk toch,” mompelt de politiemann. „Boogers, ik begrijp er nu helemaal niets meer van. Geen snàrs! Zolang ik bij de politie ben, beleefde ik nooit zoiets vreemds. Nooit! Kom, we gaan, we moeten de dader vinden en dat wordt iedere dag moeilijker. De man die we nu opgesloten houden, kan de schuldige wel eens niet zijn.”

Het boek met de cijfers en namen en de brief van „een vriend” neemt de politiechef mee naar het bureau. Daar bergt hij deze stukken veilig op in een stalen kast.

„Nu wil ik eerst eens rustig nadenken over wat ons te doen staat, Boogers, voor we opnieuw fouten maken en misschien andere onschuldigen opsluiten. We zullen alles nauwkeurig onderzoeken. Fiets even naar de baron, Boogers en vraag of je het briefje dat hij gisteravond van „een vriend” ontving, kunt meekrijgen naar het bureau.”

Boogers verdwijnt en de politiechef denkt na. Cas is de dader niet. Maar wie dan wel?

Op het achtereind van zijn potlood kauwend, denkt hij verder. De schrijver van de briefjes stuurde het erop aan dat Cas werd betrappt. Hij lokte hem in de val en dat is hem gelukt ook. En nu zit Cas in de cel. Ik moet hem loslaten, denkt de politiechef; hij is onschuldig. Maar laat ik niet voorbarig handelen. Eerst alles degelijk onderzoeken voor ik misschien nieuwe fouten maak. 'k Zal eerst de briefjes vergelijken om

te zien of ze door dezelfde hand zijn geschreven en dan . . . dan zal ik eens even bij de Van Laars en de Van Zantens en bij Matje Gommers aanfietsen. De grote vraag is nu maar, wie schreef die briefjes? Wie? De dader denk ik, de dader, die ze ondertekende als „een vriend”. Een heel gevaarlijke vriend. Een geraffineerde dief. Maar wie is hij? En waarom schreef hij de briefjes? Waarom?

Maandagmiddag, kort na de diefstal, vond de baron een deel der waardepapieren in de zak van De Groot. Zal hij de schrijver van de briefjes zijn?

Agent Boogers komt binnen. Hij geeft het briefje dat hij bij de baron haalde. De politiechef vergelijkt het met het briefje dat ze in de boshut vonden.

„Hetzelfde handschrift, Boogers. Daar kan niemand aan twijfelen. Rijd nu nòg eens naar huize „Boslust”, Boogers en vraag de tuinbaas of hij iets voor je wil schrijven. Wat, komt er niet op aan. Het gaat er maar om dat we zijn handschrift kunnen vergelijken met de twee briefjes die we in ons bezit hebben. Als het hetzelfde is, zal die De Groot spoedig de plaats van zijn vriend Cas kunnen innemen. Ik ga ergens anders het onderzoek voortzetten.”

Samen verlaten ze het politiebureau. Een klein eindje rijden ze naast elkaar, dan scheiden hun wegen. De politiechef gaat het dorp in en agent Boogers rijdt opnieuw naar huize „Boslust”.

Als Boogers de tuinbaas, met diens witte, vermoeide gezicht gevonden heeft, trekt hij zijn notitieboekje tevoorschijn en geeft De Groot een potlood in handen.

„Of je maar een verklaring wilt schrijven, De Groot!”

„Een verklaring?” vraagt de tuinbaas verwonderd. „Wat voor verklaring, Boogers?”

„Dat komt er niet op aan,” zegt de agent. „Schrijf maar: Ondergetekende, A. de Groot, verklaart hiermede alles wat hij over de diefstal op huize „Boslust” weet, te hebben verteld. En dan zet je je naam eronder. Of niet, dat mag je zelf weten. 't Gaat maar om het handschrift, snap je.”

De Groot doet wat van hem wordt verlangd. Opeens houdt hij op met schrijven. „Verstond ik je goed, Boogers? Zei je niet: het gaat om het handschrift?”

„Ja, dat zei ik.” Gelijk neemt hij het notitieboekje onder de handen van De Groot vandaan en steekt het in zijn zak.

„Zo is het wel voldoende. Ja, we moeten je handschrift vergelijken met een paar briefjes van „een vriend”,” zegt de agent en dan wil hij de tuinbaas verlaten.

„Wacht eens . . . wacht eens even, Boogers. Versta ik goed, zei je briefjes van „een vriend”?”

„Ja, dat zei ik. Waarom?”

„Wie kreeg die briefjes, Boogers?”

„Je wilt me uithoren, De Groot. Dat zal niet gaan. Ambtsgeheim! Daar zal jij je voordeel niet mee doen. Nee, ik denk zo dat je papieren erg slecht staan, man.”

„Je bedoelt dat ik nog steeds word verdacht? Maar de dader zit nu toch achter slot en grendel als het waar is wat men me vertelde?”

„Maar vergeet niet, De Groot, dat de baron maandag een deel van het gestolene in een van jouw zakken aantrof.”

„Ja, dat is waar . . . dat is waar, maar ik heb toch zelf gezien, gisteravond, hoe de dader uit de middelste paal van het bospad zijn buit ophaalde. Hij was mijn vriend in wie ik alle vertrouwen stelde. Het blijft me een raadsel hoe Cas dit kon doen en het blijft me ook een raadsel hoe die papieren in mijn zak kwamen.”

„Als je dat verhaaltje aan mijn chef doet, zal het niet lang duren voor je opgeborgen zit, De Groot.”

Agent Boogers stapt dicht op de tuinbaas toe. Hij zegt: „Als je niet alles van die zaak afwist, zou ik wel eens willen horen hoe jij daar getuige van geweest kunt zijn. Zag je soms toevallig hoe Cas die dingen weghaalde? Dat zou dan wel een heel grote toevalligheid zijn.”

„Nee, niet toevallig. Ik kreeg een briefje waarin me werd verzocht tussen zeven en acht uur bij de palen te gaan kijken. En ik ben er geweest. Samen met mijn zoon Hans.”

„Wel sapristie! Een briefje zeg je? Het lijkt wel of iedereen die iets met deze zaak uitstaande heeft gisteren een briefje kreeg. Kun je me dat briefje meegeven voor de chef, De Groot?”

„Het spijt me, het ligt thuis.”

„Dan zal ik de moeite nemen het te gaan halen. Man, waarom heb je daar toch niet direct aangifte van gedaan bij de politie. 'k Ga het halen. Direct!”

Boogers beent met grote stappen naar zijn fiets. In volle vaart rijdt hij naar het huisje aan de Zwarte Weg.

De politiechef stapt bij Van Laar de openstaande deur binnen. Moeder Van Laar loopt haar bezoeker bijna omver.

„Hé, u laat me schrikken.”

„Goedemorgen, vrouw Van Laar. Ik wou graag even met u praten, kan dat?”

„Er is toch niets met een van m'n jongens, Buitenhuis?”

„Nee, nee, er is niets met de jongens. Helemaal niets.”

„Gelukkig maar.”

„'k Wilde u alleen een paar onbelangrijke vragen stellen. Kent u Casper Johannes Koperberg?”

„Nee, nooit van gehoord. Wie is dat?”

„Weet u dat heus niet?”

„Nee, ik zou werkelijk niet weten wie dat moet zijn. Ik ken niemand van die naam.”

„Kent u dan misschien Cas, de hutbewoner?”

„Ja, die ken ik natuurlijk wel. Die komt wel eens een enkele keer hier. Hij wil dan altijd met me langs de bedden 's avonds als de kinderen slapen. Dat ziet hij zo graag, zegt ie. En heet die Koperenberg zegt u. Nooit geweten.”

„Koperberg,” verbetert de politiechef. „Nou, moeder Van Laar, da's eigenlijk alles wat ik wilde weten.”

„Dat valt dan nogal mee,” zegt moeder Van Laar lachend.

De politiechef informeert nog naar haar kinderen en naar haar man en bij de deur zegt hij zo terloops: „Er zal wel heel wat komen kijken in zo'n groot gezin. D'r zullen wel heel wat dubbeltjes nodig zijn voor ieder zijn natje en droogje heeft.”

„Ja, zegt u dat wel, chef. Maar we mogen niet klagen. De Here maakt het wel met ons. We hebben alle reden tot dankbaarheid.”

„Maar,” houdt de politiechef aan, „om alles alleen met het loon van uw man betaald te krijgen, zult u wel een hele dobber hebben. U krijgt natuurlijk voor al uw kinderen kinderbijslag zoals ze dat noemen, maar dan nog zal het niet meevallen.”

En dan, eindelijk, verneemt de politiechef wat hij zo graag wil weten.

„Met het geld dat we iedere week van een Bank uit Amsterdam krijgen toegestuurd mee, kunnen we er gelukkig net komen,” zegt de vrouw.

„Van een Bank zegt u?”

„Ja, van een Bank. Waarom weet ik niet precies. 'k Denk

door een van de nieuwe wetten. Een toeslag voor grote gezinnen of zoiets. We krijgen het nu al vier jaar lang.”

„Weet u toevallig ook welke Bank u dat geld stuurt?”

„Nou, dat treft. Als u dat nou eens haarfijn wilt weten, kan ik u helpen. 'k Heb vanmorgen juist weer zo'n briefje gekregen. M'n man kan het geld morgen hier op 't postkantoor halen. Dat zijn gelukkig de voordelen als je een groot gezin hebt.”

De politiechef loopt weer mee naar binnen en dan krijgt hij het papiertje waar hij zo nieuwsgierig naar is, in handen. Een

waardepapier, afgezonden door de Amsterdamse Bank. Vijfentwintig gulden. Wekelijks toelage, staat erop.

„Dit helpt ons erdoor,” zegt moeder Van Laar en zorgvuldig bergt ze het voor haar zo kostbare briefje op.

De politiechef weet genoeg. Hij bedankt moeder Van Laar voor haar inlichtingen en stapt op zijn fiets. Zo geeft een waar christen, denkt hij. Zonder dat iemand ervan weet. Laat uw linkerhand niet weten wat de rechter doet. Moeder Van Laar denkt dat de vijfentwintig gulden wekelijks worden betaald omdat de wetten dat bepalen. En de man die dit bedrag in werkelijkheid betaalt, Cas, is voor haar niet meer dan een toevallige kennis die zo graag de slapende kinderen ziet.

Bij Van Zanten stapt hij af en belt aan. „Goedemorgen, vrouw Van Zanten. 'k Heb in zo'n tijd al niets van je jongen gehoord die in het sanatorium ligt dat ik maar eens kom vragen hoe 't hem gaat.”

„Goed gelukkig,” zegt vrouw Van Zanten die niets van de belangstelling van de politiechef begrijpt.

Hier doet hij een bijna eendere ervaring op als bij vrouw Van Laar. Als hij met listige vragen achter de waarheid is gekomen, zegt hij:

„'k Moet nu weer gaan. 't Werk roept. Doet u vooral mijn groeten als u Jan in 't sanatorium bezoekt.”

De politiechef rijdt weg. Naar Matje Gommers gaat hij niet eens. Zij zal ook wel, net als de anderen, zo'n briefje van de Amsterdamse Bank thuishrijven. Zulke mensen bestaan dus toch nog werkelijk, denkt de politiechef. Mensen, die leed verzachten zonder dat het hen om eigen eer te doen is. Het zijn uitzonderingen op deze wereld. Zo hoort een waarachtig christen te geven en te helpen. Er is wat schaamte in zijn hart om eigen tekortkomingen. Hij moet zich zelf bekennen dat

het hem in veel dingen wèl om eigen eer te doen is. Cas is een man aan wie velen een voorbeeld kunnen nemen. En deze man werd door mij uitgemaakt voor dief. Ik bespotte hem. De politie laat zich niet misleiden, zei ik gisteravond tegen hem. Ik vergiste me erger dan ik ooit heb gedaan.

10. NOG IEMAND MET WIE IETS GOEDGEMAAKT MOET WORDEN

Op het politiebureau gekomen is de eerste gang van de chef naar de cel waar Cas gevangen zit. Hij stottert als hij de deur heeft opgedaan: „Mijnheer Koperberg, ik . . . ik heb me vergist. 'k Hoop dat u me . . . dat u me de zware beschuldigingen alles . . . wat ik tegen u heb gezegd, wilt vergeven. 'k Heb me erger vergist . . . erger dan ooit!”

Nee, dit is niet meer de zelfbewuste politieman van gisteren. Cas luistert met verwondering naar deze verklaring.

„Kom, kom, het was uw schuld niet. Misschien was het uw plicht wel mij op te sluiten. U vond immers een deel van het gestolene in mijn bezit. Maar vertelt u me eens gauw, hebt u de dader te pakken? Hebt u ontdekt wie . . .?”

„Was dat maar waar! Het wordt steeds moeilijker. Het raadsel wordt steeds ingewikkelder. Was het maar opgelost. Het enige wat ik ontdekte, was, dat u in ieder geval de dader niet bent.”

„En hoe ontdekte u dat zo ineens?”

„Gaat u mee als u wilt, dan zal ik het u vertellen.”

Als ze op het bureau komen, zegt Cas: „Ik heb eerst een vriendelijk verzoek. Geeft u me alstublieft mijn pijp en tabak even terug. Ik snak naar een paar trekken.” Voor de sigaar die de politiechef hem aanbiedt, bedankt hij. Al spoedig blaast hij met plezier grote wolken rook in het kleine bureau.

De politieman begint zijn verhaal: „'k Ben zojuist bij de familie Van Laar geweest en bij de familie Van Zanten. U zult die mensen wel kennen, denk ik.” Ter nadere verklaring haalt de chef het boek uit de kast. „Hun namen vond ik in dit boek en achter die namen staan bedragen ingevuld. 'k Vond het boek in uw hut bij een onderzoek om bewijzen van uw schuld te krijgen. Ik vond alleen bewijzen van uw ònschuld.” „Ik hoop,” zegt Cas, en zijn stem klinkt hard, „ik hoop dat u bij het bezoek aan de families die u net noemde géén fouten maakte. Zij mogen onder geen voorwaarde weten van wie het geld komt. Nooit!”

„Nee, ik geloof niet hierin fouten te hebben gemaakt en ik beloof u nooit met iemand over uw geheim te zullen spreken.”

„Dat verheugt me,” zegt Cas. „Ik vertrouw op uw woord.” De politiechef vertelt dan nog van het in de hut gevonden briefje en van het briefje dat de baron ontving. Juist als hij zover met zijn verhaal gevorderd is, komt agent Boogers binnen. Hij zorgt voor een nieuwe verrassing door naast de twee briefjes een derde te leggen in hetzelfde handschrift als van de twee die op tafel liggen. Het is geadresseerd aan A. de Groot, Zwarte Weg. Als ze het gelezen hebben en de uitroepen van verbazing elkaar opvolgen, legt Boogers zijn notitieboekje met het door De Groot geschrevene naast de briefjes. Het handschrift van de tuinbaas lijkt in de verste verte niet op dat van de briefjes.

Cas zegt: „Dus De Groot, mijn goede vriend De Groot, zag mij tegen die paal opklimmen en de papieren meenemen? Dan moet hij wel denken dat . . . dat ik de dader ben.” Hij klemt zijn tanden op elkaar. Op zijn gezicht verschijnt een uitdrukking van woede. „’t Is afschuwelijk. Wat zal mijn vriend wel denken. De man die dit alles op zijn geweten heeft, is een schurk . . . een doortrapte schurk. We moeten hem zo gauw mogelijk zien te vinden. Zo gauw mogelijk, voor hij nog meer schurkenstreken uithaalt. Op mijn hulp kunt u rekenen. Wat mij betreft, gaan we direct op jacht. Maar vóór alles moet ik naar mijn vriend De Groot.” „Wacht, ik ga zover met u mee,” zegt de politiechef, „dan kunnen we ook de baron inlichten.”

De bel gaat over op huize „Boslust” en juffrouw Willemsen dient de bezoekers aan.

„Laat hen binnenkomen.”

De politiechef en Cas stappen de studeerkamer binnen.

Met gefronste wenkbrauwen kijkt de baron naar Cas en dan naar de politiechef. De baron kan niet begrijpen hoe het mogelijk is de man die hij veilig in de cel dacht, hier in tegenwoordigheid van de politie te zien verschijnen.

„’k Zal u alles verklaren,” zegt de chef van politie. „En als u er geen bezwaar tegen hebt, baron, zou ik ook graag uw tuinbaas even hier hebben. Hij zal met vreugde luisteren naar alles wat ik kan vertellen.”

De baron belt. „Juffrouw Willemsen, vraagt u of De Groot even hier wil komen. Zo vlug mogelijk. ’k Ben benieuwd heren. ’k Ben benieuwd.”

Als De Groot, nadat hij heeft geklopt, binnenkomt, is ook hij erg verwonderd Cas hier te zien. Stroef kijkt hij voor zich.

De politiechef neemt het woord. „Leest u eerst deze briefjes eens als u wilt.” Onder verbaasde uitroepen gaan deze van de baron naar De Groot.

„Zoals u ziet werden ze alle drie door dezelfde persoon geschreven. De schrijver ervan moet wel een laaghartige schurk zijn die ons tot hiertoe lelijk bij de neus had. De man die het klaarspeelde twee eerlijke mensen verdacht te maken, zo, dat wij geen ogenblik aan hun schuld twijfelden, moet behalve een dief, ook een geslepen bedrieger zijn. Hij bezorgde ons veel verdriet. Maar vooral u, De Groot, die met uw gezin wel erg geleden moet hebben onder de verdenking. En ook u, mijnheer Koperberg, u hebt door mijn toedoen zelfs een nacht in de cel doorgebracht.”

Cas valt de politiechef in de rede. „Alles goed en wel, chef, maar iedereen noemt mij Cas. Ik wil geen gemijnheer Koperberg horen. Cas, en daarmee uit.”

„Zoals u wilt, m . . . Cas! Ook mijnheer de baron moet verdriet gehad hebben,” vervolgt de politiechef. „Het verdenken van uw tuinman, die door u altijd werd vertrouwd, moet erg geweest zijn voor u. En ook ik, die me liet misleiden door de boef, voel me verdrietig, maar ook boos.”

„Dus . . . dus,” stamelt De Groot, die tot hiertoe met verbazing luisterde. „Dus ik word niet meer verdacht?”

„Nee, gelukkig is het nu bewezen. U hebt niets met de diefstal uitstaande gehad.”

Dan schudden ze elkaar de hand, deze vier mannen. Ze ver-geven elkaar de harde woorden en ze besluiten gezamenlijk de dader te zoeken.

„Er is nog iemand met wie iets goedgeemaakt moet worden. Een jonge vriend die wel heel veel verdriet moet hebben gehad de laatste dagen,” zegt de baron. „Dat moet zo gauw

mogelijk gebeuren ook. Zeg me eens, De Groot, hoe laat komt Hans vandaag uit school? Met hem heb ik een heleboel goed te maken. Ik zie nog het verdriet en de schrik in zijn ogen. Weet je wat, haal hem vanmiddag uit school en kom samen hier. Ga dan nu eerst naar huis, De Groot, want je vrouw zal ook blij zijn als ze het goede nieuws verneemt. Zeker zo blij als ik ben. Het was ook haast ongelooflijk, maar gelukkig werd het bewijs van onschuld geleverd. En de dader zullen we vinden. De man die ons dit allemaal aandeed, zal zijn straf niet ontgaan," zegt de baron grimmig. „Als we maar wisten wie het kan zijn. Als we maar iets wisten!"

Als de jongens om halfvier uit school komen, kijken ze nieuwsgierig naar de man die bij de uitgang wacht. Dat is . . . dat is immers de man van wie de mensen zeggen: hij is er met het geld van de baron vandoor? Dezelfde man van wie mijnheer Wagenvoort vanmiddag zei: hij is zo eerlijk als goud. Dat is immers Hans' vader die daar wacht? Nu kun je eens zien hoe de mensen lasteren. Ze zeiden . . . die man, die De Groot, is onvindbaar en nu staat hij hier rustig bij het hek. En hij kijkt vrolijk. Hans ziet zijn vader direct. Op een holletje rent hij naar hem toe. „Vader," roept hij. „Is er iets bijzonders?"

„Ja, iets prettigs, Hans. Kom, loop met me mee, dan zal ik je alles vertellen. Maar wat is er met jou? Wat zie je eruit. Een dik oog en een scheur in je jas. Wat is er wel gebeurd, jongen?"

Hans zegt: „Iets prettigs, vader," en ook hij kijkt opgewekt. Ze stappen naast elkaar door het dorp. Vader en zoon: vrienden. Ze verdwijnen in het bos en vader vertelt en Hans weet van vreugde niet hoe mal hij moet doen.

Als zijn uitgelatenheid wat is uitgeraasd, vraagt vader: „En wat voor prettigs kun jij me vertellen? Hoewel . . . iets waar je zo'n oog bij oploopt me niet bepaald iets prettigs lijkt.”

„Het begon ook niet prettig, vader. Nee, het begon met een vechtpartij.” En dan vertelt Hans wat er die middag op school voorviel.

Vader zegt: „De baron wilde je graag zo gauw mogelijk spreken, daarom haalde ik je op. We gaan samen naar hem toe.”

Hans' gezicht betreft. De baron? De bulderende baron? Hij heeft er weinig zin in. De baron vergiste zich, zoals iedereen zich vergiste. De dief is een geslepen heerschap, die misleidde hem. Die kreeg het immers zover dat Cas en vader verdacht werden. En Cas, onze vriend Cas, bracht door toedoen van die schurk een hele nacht in de cel door. Arme Cas. Ja, ook hij werd belasterd. Ook hij leed eronder. En ik, denkt Hans verder, ik schold hem uit. Cas is altijd een vriend gebleven en de baron is ook geen vijand meer. Deze middag werden bijna alle vijanden weer vrienden. Nu hebben ze één gemeenschappelijke vijand over. Ze kennen zijn naam niet en ze weten niets van hem. Behalve dan de slechte dingen die hij deed. Eén vijand bleef er maar over deze middag. Wanneer Hans dat bedenkt, gaat hij met vreugde in het hart met vader mee op weg naar de baron.

Vader en Hans melden zich op huize „Boslust” en juffrouw Willemsen laat hen direct in de studeerkamer waar de baron hen wacht.

Er is heel wat te praten. Ze halen nog eens precies op wat er allemaal gebeurde en de baron zei ook: „Je zult wel denken, nu is de baron weer vriendelijk, maar gisteren snauwde hij me af. Dan heb je gelijk, Hans. Een driftkop ben ik en ik heb

er spijt van. Veel spijt. Dat wilde ik graag zeggen. Ik kan 't niet meer ongedaan maken, maar 'k hoop dat je 't me wilt vergeven. 'k Hoop echt dat we weer goede vrienden worden samen, voor altijd. Zou je me een hand willen geven, Hans? En zou je me mijn driftige woorden kunnen vergeven?"

Hans steekt met vreugde zijn hand toe en hiermee is de vriendschap hersteld.

„Het zou me hard gevallen zijn het zonder je vriendschap te moeten stellen, Hans. Als je mijn zoon was . . . maar kom, laat ik dat niet zeggen. Het heeft niet zo mogen zijn.”

Vader en Hans staan op. Ze groeten de baron. Vader gaat weer aan het werk en Hans zal naar huis gaan.

Hij loopt nu weer in het bos. Hij gaat niet direct naar huis. Hij slaat de kleine laan in die naar de hut van Cas loopt. Hij klopt op de deur van de hut. Hij roept: „Mag ik binnenkomen? Ik ben het, Hans!”

De deur zwaait open. „Jij bent altijd welkom, Hans. 'k Vind het prettig dat je me komt opzoeken. Je hebt vast rare gedachten over me gehad na gisteravond. En 't was wel heel verdacht, hè? Jullie zagen me tegen een der witte wachters opklimmen en met de papieren verdwijnen. Je weet nu hoe dat mogelijk was. Je bent toch bij de baron geweest? Gistermiddag verstoorde hij ons samenzijn, maar dat doen we over. Kom je zaterdagmiddag?"

„Goed, Cas, ik kom graag. En nu ga ik gauw naar huis. 'k Ben zo blij, zo blij dat alles goed gekomen is.”

„Ik niet minder,” zegt Cas. „Nu zijn we weer vrienden. De dief verstoorde onze vriendschap een ogenblik. We moeten die schavuit zo gauw mogelijk zien te vinden.”

Cas vertelt nog over zijn ervaringen in de cel en Hans geeft een relaas van hetgeen er op school gebeurde. Dan weten de

vrienden weer alles van elkaar en is het weer als vanouds. „Zo, nu ga ik naar moeder, hoor. Tot zaterdag, Cas.”

„Tot zaterdag, Hans!”

Hans rent naar huis. Hij denkt eraan hoe hij eigenlijk voor niets de mooie tekening voor Cas aan snippers heeft gescheurd en verbrand. Wat moet hij Cas nu geven op zijn verjaardag?

Hij rent op de drie wachters toe. Hij geeft de middelste een vertrouwelijk tikje. Moeder ziet hem al in de verte aankomen. Ze is blij om alles wat ze hoorde en dat steekt ze niet onder stoelen of banken.

Als vader die avond thuiskomt, zijn ze weer gelukkig in het huisje aan de Zwarte Weg. De dreiging is verdwenen. Het

verdrietige behoort gelukkig tot het verleden. Ze praten nog eens rustig na over de narigheid van de laatste dagen en vragen zich af wie de oorzaak kan zijn van al hun verdriet. Ze vragen zich af wie toch de dader van de diefstal kan zijn. Wie?

11. EEN AVONTUUR IN HET BOS

In de dorpsheerberg „De Gouden Leeuw” gaat het vrolijk toe. Gart-Jan ging vanmiddag al vroeg naar de herberg. Hij heeft een paar keer getrakteerd. Gart-Jan kan het doen. Hij is de best-betaalde postbode van de hele omtrek. Ha-ha, drie brieven bezorgen voor vijftig gulden. Wie doet hem dat na? Zijn ogen staan waterig en zijn tong slaat soms dubbel. Als het donker geworden is, vraagt een van de aanwezigen: „Moet je niet een konijntje gaan verschalken, Gart-Jan?”

„Niet nodig,” antwoordt hij. „D'r woont nog,” en hij maakt een gebaar met vinger en duim of hij geld telt. Hij wil maar zeggen, 'k zit nog goed bij kas.

De ander gaat door: „Of ben je misschien bang geworden voor de politie of de boswachters?”

„Dat zal het zijn,” zegt een derde herberggast, die toeluisterde.

Gart-Jan kijkt hen aan en zegt minachtend: „Bàng? Ik bàng? Voor die koddebeiers zeker?” Hij tikt tegen zijn voorhoofd en wijst dan naar de twee die zoiets durven denken. Je bent niet wel bij je hoofd als je dat denkt, bedoelt hij daarmee.

De ander gaat voort met zijn sarrend gepraat. „'k Denk toch dat je niet durft, Gart-Jan!”

Nu gaan alle aanwezigen zich ermee bemoeien. „Durft ie niet meer stropen? Hoor ik dat goed?” informeert er een.

Gart-Jan maakt zich steeds kwader.

„Het zou me anders best uitkomen een paar van die malse boutjes in de pot,” zegt de kastelein en hij denkt erbij: 't Zou wel goed zijn voor Gart-Jan als hij een poosje de buitenlucht in ging. Straks wordt hij lastig. Hij heeft al zoveel gedronken vandaag. Meer dan vier van de anderen samen.

Ten slotte gaat Gart-Jan op de uitdagingen in. „Denken jullie heus dat je met een bangbroek te doen hebt? 'k Zal het je anders laten zien. Over een dik uur ben ik terug. Over een uur... met konijnen. Verstaan jullie me goed? Mèt konijnen!”

„Wacht, Gart-Jan, betaal me eerst even. Je kunt je onderweg soms bedenken of naar huis gaan en in bed kruipen.”

Gart-Jan trekt met een nijdig gebaar zijn portemonnaie en betaalt. „We zullen eens zien of ik bang ben. Voor geen honderd koddebeiers, voor geen hōnderd!” lalt hij en op wankel benen verlaat hij de herberg.

Gart-Jan strompelt het huisje binnen. Zijn oude vader zit bij het licht van een petroleumlamp en leest.

Gart-Jan trekt een luik open in de planken vloer van het kamertje. Hij gaat op zijn knieën liggen en haalt zijn lichtbak tevoorschijn. Opnieuw verdwijnt zijn arm onder de vloer en hij haalt een geweer naar boven. „Ik zal ze eens laten zien wat ik durf!”

De oude man is opgestaan. „Wat ga je doen, Gart-Jan? Je wilt toch nu niet gaan stropen? Je bent drōnken.”

De oude man grijpt het geweer vast. „Ga niet, Gart-Jan. Nú niet. Heus, dat loopt verkeerd af.”

„Wat dronken? Wie dronken? Laat los m'n geweer, lès zeg ik!” Maar de oude man laat niet los. Hij wil het ergste voorkomen. Gart-Jan, de stroper, die alle boswachters en politiemannen steeds te slim af was, ging nog nooit dronken met de lichtbak en het geweer uit. Daarvoor paste hij wel op. Een dronken stroper kan zich niet op tijd uit de voeten maken. De oude vader smeekt. Hij blijft het geweer maar steeds vasthouden.

Gart-Jan vloekt. „Ga toch in je oude boek lezen. Bemoei je met je eigen zaken. Lès dat geweer! Lès zeg je!”

De oude vader laat nog steeds niet los. „Jongen toch, je maakt de zonde iedere dag groter. Luister toch naar me.”

„Wat zonde . . . lès dat geweer!” Deze woorden laat Gart-Jan vergezeld gaan van een vuistslag. In dronkemanswoede stompt hij zijn oude vader, die nu wel moet loslaten. Dan strompelt Gart-Jan mopperend de deur uit. De oude man blijft achter. Zijn hart krimpt ineen van angst om zijn zoon.

Ergens in de uitgestrekte bossen stelt Gart-Jan zijn lichtbak op. Hij ligt er nu achter op de loer. Het geluk is blijkbaar met hem, want al gauw komen een paar nieuwsgierige langoren op het licht af. Een der beestjes zit al in de lichtstraal heel parmantig op zijn achterpoten. Het wast zich de oren en blijft rustig zo zitten alsof het op de foto moet.

Gart-Jan drukt het geweer tegen zijn schouder. Hij mikt en haalt de haan over. Een schot knalt en het geluid weerklinkt in de omtrek. De konijnen hollen weg.

Gart-Jan tuimelt achterover en grijpt verschrikt naar zijn linkerbeen. Zo dronken is hij dat hij inplaats van de konijnen,

zich zelf raakte. Een tijdlang blijft hij versuft liggen en als hij zijn ogen weer opent en met zijn hand over zijn been strijkt, zit deze vol bloed. Een felle pijn trekt door zijn lichaam en dan dringt het vâg tot zijn benevelde hersens door wat er gebeurd moet zijn. Met moeite richt hij zich op. De pijn ontuchttert hem. Hij probeert te staan. Hij kan het wel uitschreeuwen. Voorzichtig bukt hij zich naar een dikke stok die in zijn buurt ligt en daarop steunend, strompelt hij een paar passen in het rond. Hij probeert de lichtbak en het geweer te dragen en wil trachten naar huis te vluchten, maar hij laat beide uit zijn handen vallen. Nog eenmaal probeert hij het, maar geeft dan zijn pogingen op en laat de kostbare stroperswerktuigen achter. De angst drijft hem hiertoe, want als de boswachters op het geluid van het schot afkomen en ze hem hier vinden, is hij er gloeiend bij. „Dat zal ze niet glad zitten,” mompelt hij en onderneemt slingerend en strompelend de weg naar huis. De broekspijp van zijn linkerbeen is vochtig en roodgekleurd. Een bloedspoor geeft de richting aan waarlangs hij de moeizame tocht naar huis heeft gemaakt.

De beide boswachters zijn gezamenlijk op het geluid van het schot afgekomen. Voorzichtig naderen ze nu de plek waar een lichtpegel het bos in schijnt. Voetje voor voetje schuifelen ze achter elkaar aan. Als bij afspraak nemen de boswachters hun geweer van de schouder en houden het gericht op de plaats waar ze denken dat de stroper zich bevindt. Een van hen haalt een zaklantaarn uit de zak. Ineens schiet een felle lichtstraal zoekend door het duister. Wonderlijk. Ze ontdekken niet de man die bij de lichtbak behoort. De lichtbundel blijft rusten op een geweer dat daar onbeheerd op de grond ligt. Zijn ze in een val gelokt? Met uiterste voorzichtigheid

schuifelen ze in de richting van de stropersuitrusting. De geweren blijven in de aanslag.

„Vreemd,” zegt een hunner, „ik zie niemand.”

Het duurt niet lang meer voor ze achter de lichtbak staan.

„In geen velden of wegen een sterveling te ontdekken,” zegt de oudste boswachter en verkent met zijn zaklantaarn de omtrek.

„Wacht eens even . . . kijk eens . . .,” zegt zijn maat. „Het geweer zit vol bloedvlekken.” Ook op de lichtbak ontdekken ze vers bloed. Zou dat van het geschoten wild zijn? „Ik ben een boon als ik er iets van snap.”

Met de zaklantaarn schijnend volgt een der boswachters het zig-zag bloedspoor over het bospad. Dan keert hij terug.

„Deze dingen zullen we in ieder geval maar in beslag nemen,” zegt hij en de ene boswachter neemt het geweer en de andere de lichtbak. „Nu zullen we het spoor volgen.”

Zo komen de boswachters terecht bij het huisje waarin Gart-Jan met zijn oude vader woont. Ze vallen van de ene verbazing in de andere. Ze vinden Gart-Jan op bed. Hij is bezig zijn roes uit te slapen. De radeloze oude man heeft een oud laken om het bloedende been gewonden. En hoewel de boswachters ook van de oude man, toen hij nog goed ter been was, heel wat last ondervonden, beloven ze hem toch zo gauw mogelijk de dokter te waarschuwen.

Voor ze de deur achter zich dichttrekken, zegt een hunner:

„Je kunt er wel op rekenen dat we terugkomen. We zijn benieuwd welke verklaring je zoon heeft voor het geweer en de lichtbak in het bos.”

Bij de eerste de beste winkel met een telefoon bellen ze de dokter op. Twee boswachters die voor een stroper doktershulp inroepen. Een vreemde toestand, vinden ze.

De dokter stapt het huisje binnen. Hij vindt de gewonde stroper in een zware, ronkende slaap. Even kijkt hij naar Gart-Jan en schudt zijn hoofd. „Jammer toch, dat zo'n sterke jonge kerel zijn leven zo vergooit,” zegt hij in zich zelf.

Gart-Jan draait zich half om en kreunt zacht. Dan snurkt hij weer verder.

„Houd u de petroleumlamp even bij, dan kan ik zijn been onderzoeken. Word eens wakker, Gart-Jan!” Maar hij snurkt door.

De dokter doet verder geen pogingen hem wakker te krijgen. Met vaardige hand knipt hij de broekspijp stuk. Tastend gaan zijn vingers over het been. Hij onderzoekt het nauwkeurig. Hij maakt de wond schoon.

Gart-Jan wordt nu wakker. Hij ziet niet dadelijk wie er aan zijn bed zit en wil gaan schelden. Dan dringt het tot zijn nog steeds beneveld brein door wat er gebeurde. Hij herkent de dokter en blijft zwijgend toezien naar diens werk.

„Een lelijke schotwond, Gart-Jan. Bijt je maar eens flink op de tanden terwijl ik de boel schoonmaak.” De dokter haalt uit zijn tas een klein flesje en bet met de bijtende inhoud de wonden. Het lijkt Gart-Jan of ze hem met messen in zijn been steken, maar hij geeft geen kik. Wat ze ook van hem kunnen zeggen, in ieder geval niet dat hij een papkind is.

„Ik kom morgen terug,” zegt de dokter en met een korte groet gaat hij weg. Hij moet nog een paar patiënten bezoeken voor de nacht. Buiten slaat de motor aan; het geluid verwijdert zich snel. De dokter heeft haast.

12. TWEEHONDERD VIJFTIG GULDEN VOOR EEN FIETS

Het is maandagmorgen. Hans gaat op weg naar school. Als hij en zijn vrienden bijna in het dorp zijn, komen ze dokter Jaarsma tegen. Ze groeten beleefd en de dokter groet terug. Als hij Hans ontdekt, stopt hij zijn motor en wenkt hem.

„Jij bent toch Hans de Groot, nietwaar?”

„Ja, dokter.”

„'k Hoorde de naam van je vader de laatste tijd nogal eens noemen. M'n patiënten waren zo vriendelijk me het hele verhaal over die geheimzinnige diefstal op „Boslust” te vertellen en ook over de drie briefjes hoorde ik. Eerlijk gezegd heb ik daar met een half oor naar geluisterd, maar nu ik jou zag, schoot dat verhaal me ineens weer te binnen. Een van mijn patiënten had het de laatste dagen steeds over drie briefjes. Dat kan misschien wel iets met elkaar te maken hebben, denk je ook niet, Hans? De dader van die diefstal werd toch nog steeds niet opgespoord?”

„Nee, dokter.”

„Weet je wat, Hans, spring bij me achterop de motor. Ik heb een plan.”

Hans doet dat en dan rijdt de dokter naar de school. Twee onderwijzers en een juffrouw lopen op de speelplaats. Een van hen is meneer Wagenvoort.

„Bij welke meester zit jij in de klas, Hans?”

„Bij mijnheer Wagenvoort, dokter.”

„Juist, wacht dan maar even.”

De dokter zet de motor tegen het schoolhek en loopt op meneer Wagenvoort toe. Als hij terugkomt, zegt hij tegen Hans: „Het is in orde, hoor. Je hebt vanmorgen en als het

nodig is ook vanmiddag vrij van school. De lessen mag je later inhalen."

De dokter start de motor. „Spring maar weer achterop, Hans. We gaan naar Gart-Jan."

„Is hij de dief?" vraagt Hans.

„Dat weet ik echt niet, maar als het is zoals ik hoop, heeft hij er wel iets mee te maken."

Meneer Wagenvoort steekt zijn hand op als de dokter met Hans achterop de schoolstraat uitrijdt.

Bij Flipse kloppen ze aan. De oude man doet zachtjes de deur open.

„Dag, dokter," zegt hij. „M'n jongen slaapt. De hele nacht deed hij geen oog dicht. Nu slaapt hij rustig," fluistert hij.

„Hans de Groot en ik wilden hem eigenlijk iets vragen. Wacht, ik ga wel even bij hem kijken. Blijft u maar hier."

Bij het bed voelt hij Gart-Jan de pols en kijkt of het verband nog goed zit. Als hij in de kamer terugkomt, zegt hij: „We zullen hem maar rustig laten slapen."

Hans kijkt teleurgesteld.

Dokter Jaarsma vraagt: „Heeft Gart-Jan nog met u gepraat vannacht, Flipse?"

„Dat heeft hij en ik ben er dankbaar voor. Hij heeft me gelukkig gemaakt. Alles kan nog terecht komen met hem. De Here kan hem behoeden voor verder kwaad. Hij heeft er ook in toegestemd dat de dominee bij hem komt."

„Dat is een bijzonder groot geluk, Flipse. Het zal niet lang meer duren voor hij er lichamelijk weer bovenop is en als ook zijn ziel dan genezen mocht zijn, is dat wel een dubbele reden tot dankbaarheid. Ik kom morgenochtend terug, dan kunnen we, hoop ik, verder met hem praten. 'k Had hem graag een

paar vragen gesteld over die brieven waarover hij liet steeds zo druk had in zijn koorts."

Oude Flipse zegt: „Als het daarover gaat, dokter, kan ik u misschien helpen. Gart-Jan vertelde me vannacht alles. Hij had het ook over die brieven. Hij zei: 'k beloofde met niemand over die brieven te praten, maar als ik opnieuw wil beginnen, moet ik die belofte breken. Vijftig gulden voor het bezorgen van drie brieven, dat is geen zuivere koffie."

„Zei Gart-Jan u wie hem die vijftig gulden betaalde? Zei hij u ook voor wie hij ze moest bezorgen?" Hans vraagt dit gejaagd. Hij wacht in spanning het antwoord van Flipse. De oude man denkt na. „Wie dat precies was, daar ben ik niet achter gekomen. Ik ken hem tenminste niet. Het schijnt dat die man nog niet zo lang in deze streek woont. Zwarte Willem noemde mijn jongen hem."

„Zwarte Willem?" Hans kijkt Flipse aan en daarna dokter Jaarsma. De dokter haalt zijn schouders op. Hij kent niemand van deze naam. Maar Hans hoorde deze meermalen. Hij kent hem wel. Zwarte Willem . . . Eigenlijk is dat zijn scheldnaam omdat hij zo donker van uiterlijk en haar is.

Zwarte Willem, dat is . . . , dat is . . .

„Wie komt daar aan hollen? Wat een haast heeft dat jongens. Maar dat is Hans. Hij zoekt jou, De Groot," zegt Cas die even bij zijn vriend is aangewipt.

„Hans? Maar wat zou die hier moeten? Hij hoort toch op school nu?"

De Groot trekt de kasdeur open en roept: „Hans, hier ben ik. Wat is er aan de hand?" Hans rolt meer dan hij loopt de kas binnen. Hij snakt naar adem. Hij liep zoals hij in tijden niet heeft gedaan.

„De dief . . . ik weet . . . ik weet wie . . .”

„Kalm jongen, rustig. Kom eerst tot jezelf en vertel dan.”

„Flipse . . . dokter Jaarsma . . . Gart-Jan . . . hij zei het van de brieven.”

Ze begrijpen er niet veel van, De Groot en Cas. Ze kijken elkaar vragend aan.

„Wacht,” zegt de tuinbaas en hij loopt op een holletje naar de kraan. Met een kroes water in zijn hand komt hij terug.

„Drink eens, Hans, en vertel ons dan rustig wat er gebeurde en waarom je niet op school zit.”

Hans drinkt. Zo, nu kan hij het grote nieuws vertellen. Hij begint opnieuw: „Door Gart-Jan kwam het uit. Hij bezorgde de brieven, daar kreeg hij vijftig gulden voor en hij is ziek omdat hij zich zelf in zijn been heeft geschoten . . .”

De tuinbaas onderbreekt nog eens het relaas van zijn zoon.

„Jongen, je bent helemaal overstuur. Gart-Jan is ziek, zeg je, omdat hij zich zelf neerschoot . . . dat kan toch niet, Hans.”

„Nee, zo is het niet,” en hij begint weer opnieuw en iets kalmer vertelt hij wat hij meemaakte en wat oude Flipse vertelde over de brieven. „En Gart-Jan kreeg geld voor het bezorgen van die brieven van de dief, van Zwarte Willem!”

„Wàt zeg je?” vraagt vader De Groot. „Van Zwarte Willem?”

„Ja, hij is de bedrieger, „de vriend”,” zegt Hans en zijn ogen zijn donker van verontwaardiging.

„Zwarte Willem,” herhaalt De Groot.

„Zwarte Willem,” zegt Cas. „Hoe is dat mogelijk. Niemand dacht aan hem. Niemand van ons. Maar Hans, weet je heel zeker wat je zegt? Ook wij werden verdacht en we verdachten zelfs onze beste vriend. We moeten wel héél voorzichtig zijn voor we iemand van zo'n misdaad beschuldigen.”

„Het is zo,” zegt Hans. „De dokter heeft door de telefoon alles al aan de politie verteld.”

Als de politiemannen hem op „Annie-hoeve” te pakken hebben, valt Willem Grouw, bijgenaamd Zwarte Willem, spoedig door de mand.

„Schrijf op een briefje wat ik je voorzeg,” gebiedt de politiechef.

Zwarte Willem begrijpt direct waarom dit van hem wordt gevraagd en hij probeert zijn handschrift te verdraaien, wat hem niet geheel gelukt. De politiechef haalt de drie briefjes uit zijn zak. Zwarte Willem probeert ze brutaal uit de handen van de politiemann te rukken. Dat kost hem een gevoelige tik over zijn vingers van agent Boogers.

Hans luistert toe als het verhoor wordt afgenomen. Hij wil er geen woord van missen.

„Waat liet je het gestolen geld, Willem Grouw?”

De dief lacht geniepig. „Gestolen geld? Is er ergens geld gestolen?” vraagt hij spottend.

„Ja, het geld waar je Gart-Jan vijftig gulden van gaf voor het bezorgen van deze briefjes!”

Die woorden treffen doel, want nu verraadt Willem zich helemaal. Hij balt zijn handen tot vuisten en sist: „Dat zal ik hem betaald zetten, die verrader.”

„We weten nu wel genoeg,” zegt de politiechef. „Kom, laten we hem wegbrengen, Boogers.”

„Wacht nog een ogenblik,” mengt de baron zich in het gesprek. „Ik wil ook nog wel iets van hem weten.

Hoe hij zijn trouwe tuinbaas De Groot verdacht maakte en daarna Cas, weet ik, maar hoe hij het klaarspeelde ongezien de diefstal te plegen, begrijp ik niet. Op de bewuste maandag

had je een vrije dag. Je wilde je zieke vader gaan bezoeken als ik me niet vergis?"

Willem Grouw laat een sarrend lachje horen. „Mijn zieke vader, ha-ha!"

„Juist, dus ook daarmee bedroog je me. Zeg me dan hoe je de diefstal pleegde."

„Dat zal ik. Het is toch een verloren zaak," antwoordt Zwarte Willem zonder blikken of blozen. Berouw toont hij in 't geheel niet.

„Daar gaat ie dan," zegt hij en kijkt brutaal in 't rond. „Zaterdagmorgen zette ik de lange ladder tegen „Boslust" omhoog. Ik moest aan de achterkant, bij de blinde muur, klimop snoeien. 'k Ontdekte toen een raam van een rommelzolder dat op een kier stond. 't Ging gemakkelijk open en als ik wilde, kon ik zo naar binnen klimmen. Aan die kant van het huis komt bijna nooit iemand en je wordt er door niemand bespied. 'k Liet zaterdag met opzet de ladder daar staan en vroeg een dag verlof om m'n zieke vader te bezoeken. Maar 'k heb al lang geen vader meer. Op die vrije maandag wilde ik eens op onderzoek uitgaan om te zien of er ook iets bruikbaar voor mij was op „Boslust". 'k Wilde de kamer van juffrouw Willemsen zien te vinden. Daar zou volgens mij wel iets te halen zijn. Toen ik naar binnen was geklommen 's maandagsmiddags, nam een rukwind de ladder mee. Die viel kletterend op de grond. Door de storm heeft gelukkig niemand dat gehoord. Ik zat op de zolder als een rat in de val. Ik kon niet meer langs de buitenkant naar beneden. Toen ik voetje voor voetje op de trap naar beneden sloop om ongezien te ontsnappen, zag ik u in grote haast vertrekken. Toen ik goed en wel beneden was werd er ergens in huis een deur opengedaan. 'k Ging op goed geluk een kamer binnen om me schuil te

houden en toen vond ik de brandkast open. In mijn haast nam ik het geldkistje mee, maar ook papieren, die voor mij waardevol waren. Toen ik zonder de minste moeite door de voordeur was verdwenen, dacht ik, weet je wat, 'k ga even naar De Groot. De spullen stopte ik onder een paar zakken in de kleine broeikas. Ik wilde De Groot een verhaal doen over een sluipende gedaante, die ik uit huis zag vluchten. 'k Zou hem wel verteld hebben dat mijn vader al weer was opgeknapt en ik daarom vroeger was teruggekomen."

Zwarte Willem wacht even. Hij kijkt triomfantelijk van de een naar de ander alsof hij wil zeggen: Heb ik hem dat niet netjes geleverd?

Dan vertelt hij verder. Het doet hem zo te zien plezier het nauwkeurig te doen ook. „De Groot was er niet en toen dacht ik: Zo, vrome broeder, nu zal ik jou eens leren, jij met je vast vertrouwen op je Heer. 'k Wil wel eens zien of Hij je kan helpen als je straks het gevang in gaat. Toen haalde ik een deel van de papieren en deed het bundeltje in de zak van zijn werkjas. 'k Heb nog een briefje verscheurd ook en toen ben ik rustig op stap gegaan om de buit veilig op te bergen. Een lastig karweitje met die gierende storm. Later heb ik die vriend van De Groot, ook al zo'n brave christelijke broeder, die Cas, ook nog een handje geholpen op weg naar de gevangenis. Jullie hebben hem een nacht in 't cachot gezet, hoorde ik."

Weer klinkt zijn valse lach.

„Drie briefjes liet ik door Gart-Jan bezorgen en dat was mijn fout. Ik kreeg er zelf geen gelegenheid voor. Op de boerderij zat de vrouw van Hanning me iedere keer achterna voor het werk. Ik kon amper 's middags even m'n hielen lichten om die Gart-Jan op te zoeken. Die briefjes had ik nooit moeten

schrijven, maar als die Gart-Jan niet had gekletst, zouden jullie er nooit achter gekomen zijn dat ze van mij afkomstig waren. Ja, dat is geloof ik de enige domme streek van me geweest. Maar de snuggere speurders lieten zich flink bij de neus nemen. Ha-ha-ha!"

Agent Boogers gromt en doet een dreigende stap in de richting van de boosaardige onverlaat, maar zijn chef maakt een beweging waarmee hij wil zeggen: laat hem uitspreken, dat is gemakkelijk voor de verklaring die ik straks moet schrijven. Zwarte Willem voelt zich belangrijk en praat maar door: „In een boek, dat ik een tijd geleden las, kwam een bendeleider voor, die ook steeds briefjes schreef. Hij liet ze door zijn handlangers bezorgen en op die manier wist hij de lui aan wie hij een hekel had, lelijk in de puree te helpen. En ze betrapten hem nooit. Als ik maar in Amerika woonde, zou het wel goed gegaan zijn. Dan zou ik wel leider zijn van een stel dat me goed gehoorzaamde.”

„Hoogmoed komt voor de val,” zegt de politiechef. Zo zacht spreekt hij deze woorden uit, dat alleen de baron ze verstaat.

„'k Had die briefjes nooit aan die halfgare Gart-Jan moeten geven. Maar ik dacht, als ik maar eenmaal iets van hem gedaan krijg en hem er goed voor betaal, heb ik hem gauw genoeg helemaal in mijn macht. Dan zou ik hem later allerlei karweitjes voor me laten opknappen en zelf buiten schot blijven. Als me dat gelukt was, zouden jullie hier nog plezier van me beleefd hebben. En ook van Gart-Jan, want de bôswachters hebben hem nog nooit op heterdaad kunnen betrappen. Maar die stommeling verkletste alles. Een goede leer voor de volgende keer, zullen we maar zeggen.”

Willem Grouw wil nog verder praten op dezelfde brutale, uitdagende toon, maar de baron belet het hem.

„Zwijg nu maar stil,” zegt hij. „Ik wil niets meer van je horen. Het geluk van mijn beste vrienden heb je willen vernietigen. Het was beter dat je oprecht berouw toonde inplaats van zo'n branieachtige houding aan te nemen. Je bent een laaghartige bedrieger en een dief. Bäh!”

De baron keert zich om en loopt de stal uit. De politiechef en Boogers weten raad met Willem Grouw, die door zijn donker uiterlijk meestal Zwarte Willem wordt genoemd. Een naam die ook op zijn innerlijk van toepassing is en dat is veel erger.

Het is 10 december. Cas is jarig. Hans maakte een nieuwe tekening — een reusachtige beer. De lijst die er omheen zit, maakte hij met vaders hulp. Vanmorgen vroeg feliciteerde hij Cas en bracht het cadeau. Cas bleek er heel erg mee in zijn schik te zijn. Van vader kreeg Cas een nieuwe pijp. Het is de hele dag druk geweest in de hut van Cas. De baron ging hem feliciteren en de chef van politie. Vader en moeder en Hans gaan 's avonds bij hem op visite.

Moeder neemt het huishoudelijke werk van Cas over. Ze schenkt koffie en presenteert er koek bij. Cas laat vader een feestelijke sigaar opsteken uit een heel duur uitzierend kistje van vijftwintig stuks.

„Die kreeg ik cadeau van de politiechef,” zegt Cas. „Je weet maar nooit waar het goed voor is als je goeie maatjes bent met de politie,” glimlacht hij.

Vader is verwonderd over dit cadeau. Hij vraagt echter niet waar Cas dit wel aan te danken heeft.

Cas rookt zijn pijp zoals altijd. Als ze in druk gesprek zijn, klopt er iemand op de deur. Dominee Roorda komt binnen. Hij feliciteert Cas.

Cas presenteert ook dominee een sigaar en ze praten gezellig

verder. „'k Was daarnet even bij Gart-Jan,” zegt dominee. „Hij knapt mooi op. Koorts heeft hij niet meer. En, Goddank niet alleen lichamelijk, maar ook zijn ziel gaat genezen. We hebben heel veel gepraat, Gart-Jan en ik. Hij is een dankbare leerling geworden. Het is een wonder zoals hij is veranderd. We moesten eigenlijk iets voor hem kunnen doen. Als hij straks helemaal beter is en niets omhanden heeft, vervalt hij misschien weer in zijn oude fouten. Stropen en drinken zijn twee verleidelijke vijanden voor iemand die er altijd aan verslaafd geweest is. En over zijn straf zit hij ook danig in. Hij heeft nog wat te goed. 'k Zal hierover eens met de boswachters praten. Als jullie mij wilt helpen om werk voor hem te vinden, als één van jullie misschien een plaatsje voor hem weet . . . ?”

„Misschien,” zegt De Groot, „misschien kan hij op „Boslust”

tuinknecht worden. Er is nog niemand in de plaats van Willem Grouw, maar dat zou de baron goed moeten vinden natuurlijk."

Dominee Roorda kijkt blij verrast. „Dank je, De Groot. Bedankt voor de tip. Vind je goed dat ik morgenochtend direct naar de baron ga om erover te praten?"

„Maar dat spreekt vanzelf, dominee."

Allen gaan die avond met een voldaan gevoel naar huis.

Dominee staat de volgende morgen al vroeg op de stoep voor huize „Boslust". Hij bereikt zijn doel en zo breekt voor Gart-Jan een heel nieuw leven aan.

Het geldkistje werd teruggevonden. Zwarte Willem had het begraven op „Annie-Hoeve". Het grootste deel van het geld droeg hij echter in zijn zak. Dat is nu weer in het bezit van de baron. Willem Grouw is met een auto naar de stad gebracht. Daar zal hij voor de rechter moeten verschijnen.

Hans moet bij de baron komen en als hij uit school komt, gaat hij naar huize „Boslust".

„Zo, daar ben je dan," zegt de baron. „Ik vind dat jij je in de zaak, die nu gelukkig tot het verleden behoort, kranig hebt gedragen, Hans. Ik wil je als dank daarvoor iets geven waar je zeker blij mee zult zijn. Kijk eens, als je dit van mij wilt aan nemen. Als ik een zoon had, een zoon zoals jij bent . . . nou ja, dit geld wil ik je geven om een nieuwe fiets voor te kopen. Ik geef je het geld omdat je hem natuurlijk graag zelf uitzoekt. Zo'n fiets zal je te pas komen, dan behoef je niet iedere dag meer zo'n eind naar school te lopen. Het is een deel van het geld dat ook door jouw hulp werd teruggevonden."

Het duizelt Hans een beetje. Tweehonderd vijftig gulden voor een nieuwe fiets. Het bonst in zijn hoofd. Hij trilt op zijn

benen. Hij geeft de baron een hand; hij wil heel erg vriendelijk bedanken, maar hij struikelt over zijn woorden.

„Zeg maar niets, jongen. 't Is wel goed zo. Ga 't maar gauw thuisbrengen. Laat het je onderweg niet afstelen, hoor.”

Als Hans vertrokken is, zit de baron in gedachten verzonken in zijn studeerkamer. Hij denkt: „Wat zou mijn geluk groot zijn wanneer ik een zoon had. Een flinke knaap zoals Hans er een is.”

Aan het begin van de boslaan houden drie witte figuren de wacht. Drie witte wachters die daar trots en onbeweeglijk staan. Hans komt in snelle draf op hen toe. Raketings scheert hij langs de middelste, de belangrijkste wachter heen. Zoals gewoonlijk geeft hij deze een vriendschappelijk tikje. Dan rent hij naar het wenkende lichtje in het huisje op de Zwarte Weg. Als hij daar holderdebolder komt binnenvallen, kijkt moeder hoofdschuddend toe. Hij zwaait een witte enveloppe heen en weer die hij stevig omklemt.

INHOUD

	Blz.
1. Hans	7
2. Scheer je weg, jongen! Weg!	12
3. Zo staan de zaken nu!	18
4. Hoe kan het ook anders	30
5. Drie brieven voor vijftig gulden	39
6. Een huichelaar en een dief	44
7. Betrapt, en toch?	53
8. „Afgesproken?”	58
9. Drie brieven en een boek	68
10. Nog iemand met wie iets goedgeemaakt moet worden	82
11. Een avontuur in het bos	90
12. Tweehonderd vijftig gulden voor een fiets	96